

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Ústav sociální práce

**System pomoci obětem domácího násilí na
Pardubicku**

Bakalářská práce

Autor: Kristýna Kchodlová
Studijní program: B6731 – Sociální politika a sociální práce
Studijní obor: Sociální práce (SPB)
Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.

Hradec Králové, 2021



Zadání bakalářské práce

Autor: Kristýna Kchodlová

Studium: U18082

Studijní program: B6731 Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce

Název bakalářské práce: **Systém pomoci obětem domácího násilí na Pardubicku**

Název bakalářské práce AJ: The Assistance System Helping Victims Regarding Domestic Violence in Pardubice

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se bude zabývat definicí domácího násilí, názorem odborníků interdisciplinárního týmu na Pardubicku na vzájemnou spolupráci, jejich spokojeností s funkčností týmu a možnostmi případného zefektivnění. Zvolené metody a techniky: Kvalitativní výzkumná strategie, polostrukturovaný rozhovor.

ČECH, Ondřej. Domácí násilí: z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb. České Budějovice: Theia, 2011, 137 s. ISBN 978-80-904854-0-2. ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha, 2007, 191 s. ISBN 978-802-4720-142. ŠEDIVÁ, Marie. Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí. V Praze: Bílý kruh bezpečí, 2007, 54 s. ISBN 978-80-239-9449-0. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2 VODÁČKOVÁ, Daniela a kol. Krizová intervence. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 544 s. ISBN 80-7178-696-9.

Garantující pracoviště: Ústav sociální práce,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.

Oponent: JUDr. et Mgr. Filip Rigel, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 30.4.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....
Kristýna Kchodlová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat mé vedoucí bakalářské práce paní PhDr. Daniele Květenské, Ph.D. za cenné rady a odborné vedení. Dále bych také ráda poděkovala všem účastníkům výzkumného šetření, kteří byli ochotni mi poskytnou rozhovor.

Anotace

KCHODLOVÁ, Kristýna. *Systém pomoci obětem domácího násilí na Pardubicku*. Hradec Králové: Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2021, 58 s., Bakalářská práce

Bakalářská práce se bude zabývat názory pomáhajících profesionálů, jak hodnotí vzájemnou spolupráci s dalšími organizacemi, které se podílí na pomoci obětem domácího násilí na Pardubicku a na nastavenou kvalitu spolupráce a informovanost z pohledu pracovníků v pomáhajících organizacích. Teoretická část vymezuje pojem domácího násilí se zaměřením na jeho znaky a cyklus. Dále vymezuje oběti domácího násilí a systémem pomoci, jenž je poskytován. Každý subjekt je detailněji rozebrán a jsou vymezeny jeho kompetence. Poslední část je věnována interdisciplinární spolupráci zmíněných subjektů. Kvalitativní výzkum, shromážděný polostrukturovanými rozhovory zmíněných subjektů, bude použit k získání relevantních dat. Výsledná data budou předložena a interpretována k dosažení hlavního cíle celé práce.

Klíčová slova: domácí násilí, interdisciplinární spolupráce, pomoc, ohrožená osoba, organizace

Abstract

KCHODLOVÁ, Kristýna. The Assistance System Helping Victims Regarding Domestic Violence in Pardubice. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2021, 58 p. Bachelor's thesis

The bachelor's thesis is focused on opinions of helping professionals, how they evaluate mutual cooperation with other organizations which are involved in helping victims of domestic violence in Pardubice, as well as the set quality of cooperation and awareness from the perspective of workers in helping organizations. The theoretical part of the thesis defines the term of domestic violence with a focus on its features and cycle. It further defines the victims of domestic violence and the helping system which is being provided. Each of these subjects will be analysed in a more detailed way, similarly as competencies. The last part is devoted to interdisciplinary cooperation of the mentioned subjects. The qualitative research collected by semi-structured interviews of mentioned subjects will be used to gain relevant data. Final findings will be presented and interpreted to achieve the main aim of this work.

Keywords: domestic violence, interdisciplinary cooperation, help, endangered person, organizations

Obsah

Úvod.....	9
1 Domácí násilí.....	11
1.1 Formy domácího násilí.....	11
1.2 Cyklus domácího násilí.....	13
1.3 Oběti domácího násilí.....	14
1.3.1 Ženy jako oběti domácího násilí.....	14
1.3.2 Muži jako oběti domácího násilí.....	15
1.3.3 Senioři jako oběti domácího násilí.....	16
1.3.4 Děti jako oběti domácího násilí.....	17
1.4 Pomoc obětem domácího násilí.....	18
1.4.1 Bezpečnostní plán.....	19
2 Organizace pomáhající obětem domácího násilí.....	20
2.1 Intervenční centrum.....	20
2.2 Policie ČR.....	21
2.2.1 Vykázání.....	21
2.2.2 Metoda SARA DN.....	22
2.3 Městská policie.....	23
2.4 Orgány sociálně-právní ochrany dětí.....	23
2.5 Justice.....	25
2.5.1 Předběžné opatření.....	25
2.6 Bílý kruh bezpečí.....	26
3 Interdisciplinární spolupráce v souvislosti s domácím násilím.....	28
3.1 Participační organizace při vzniku interdisciplinárního týmu.....	29
Shrnutí teoretické části.....	31
4 Metodologická část.....	32
4.1 Cíl výzkumu.....	32

4.2	Formulace výzkumných cílů	32
4.3	Transformace výzkumných otázek do tazatelských otázek	33
4.4	Výzkumná strategie.....	34
4.5	Charakteristika souboru informantů.....	35
4.6	Organizace a průběh výzkumu.....	36
4.7	Zpracování dat.....	37
4.8	Rizika výzkumu	37
5	Analýza a interpretace dosažených výsledků výzkumu	39
5.1	Dílčí výzkumný cíl hodnotící přínos, kvalitu vzájemné kooperace a pokrytí služeb pro oběti domácího násilí na Pardubicku (DVC 1)	39
5.2	Dílčí výzkumný cíl hodnotící proškolení pracovníků (DVC 2).....	42
5.3	Dílčí výzkumný cíl hodnotící komunikaci mezi organizacemi (DVC 3) ...	44
5.4	Shrnutí praktické části	46
	Závěr	49
	Zdroje.....	51
	Seznam tabulek	56
	Seznam zkratk	57
	Seznam příloh	58

Úvod

Bakalářská práce se zabývá domácím násilím, a především systémem pomoci, který pomáhá těmto obětem. Téma Systém pomoci obětem domácího násilí na Pardubicku, přičemž hlavním cílem práce je zjistit, jak hodnotí pomáhající profesionálové vzájemnou spolupráci s dalšími organizacemi a její kvalitu při řešení problematiky domácího násilí na Pardubicku, bylo zvoleno z důvodu zájmu o danou problematiku již od začátku studia na vysoké škole a postupným odhodláním budoucího směřování do některého ze subjektů, který se zabývá pomocí této cílové skupině – obětem domácího násilí. Ovšem na téma „domácí násilí“ byla napsána spousta závěrečných prací, tudíž byl zvolen konkrétněji systém pomoci, který tak často zmiňován není. I přesto, že je velmi důležitý právě pro efektivní pomoc obětem a zajímavý pro své fungování a propojení, které vede ke vzájemné spolupráci. Ohrožená osoba si v drtivé většině případů neumí poradit sama, jak se kupříkladu z dané situace má dostat, tudíž je systém pomoci, a jednotlivé subjekty v něm obsažené, stěžejní. Spolupráce je sama o sobě velmi významná pro sociální pracovníky při pomoci klientům. V mnoha případech se jedná o vzájemnou spolupráci a propojení různých systémů, nejen v dané problematice, která je zkoumána v této práci, ale i v odlišných službách, které poskytují pomoc odlišné cílové skupině. Právě z tohoto důvodu je spolupráce považována za velmi důležitou část k poskytování kvalitní pomoci.

Práce je členěna na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je postupováno od obecného ke konkrétnímu a nejprve bude popsán úvod do problematiky domácího násilí. Bude zde vysvětleno, jaké můžeme mít jeho formy a cykly. Další kapitola se bude zaměřovat na konkrétní oběti domácího násilí a podrobněji je vymezí. V práci bude dále vymezena pomoc obětem a poslední úsek teoretické části se bude zaměřovat již na konkrétní organizace, které budou posléze zařazeny do praktické části. Pro všechna zmíněná témata bude čerpáno z předem vyhledané odborné literatury, které je na problematiku domácího násilí dostatek. Vzhledem k faktu, že se jedná o stále aktuální jev v naší společnosti, je čerpáno primárně z novějších publikací. Na zmíněné téma píše mnoho autorů, tudíž je pohled na problematiku obohacen o širší spektrum názorů jednotlivých odborníků.

V praktické části bude využita kvalitativní výzkumná strategie formou polostrukturovaného rozhovoru. Tato metoda byla zvolena, jelikož bylo nutné vybrat informanty účelově z konkrétních organizací, které se zabývají pomocí obětem a které byly zmíněny v části teoretické. Názor na spolupráci bude poskytován vždy jedním členem z intervenčního centra, Policie České republiky, městské policie a Bílého kruhu bezpečí. Pro případné doptání se a pro konkretizování odpovědi k položené otázce, byl zvolen polostrukturovaný rozhovor, který byl vyhodnocen za nejvhodnější pro toto využití, což by v plně strukturovaném rozhovoru nebylo možné. Cíl praktické části se shoduje s hlavním cílem celé práce, čímž je zjistit, jak hodnotí pomáhající profesionálové vzájemnou spolupráci s dalšími organizacemi a její kvalitu při řešení problematiky domácího násilí na Pardubicku. V této části bude zkoumána odpověď na hlavní cíl pomocí třech dílčích výzkumných cílů. Jednotlivé cíle budou zkoumat názor profesionálů na spolupráci s dalšími subjekty a největší výhodu spolupráce, dále bude zmapováno spektrum vzdělávání v jednotlivých organizacích a poslední otázka bude věnována informovanosti mezi subjekty. Jednotlivé dílčí výzkumné cíle budou zjišťovány pomocí tazatelských otázek, které budou posléze analyzovány a interpretovány.

Práce je učena především pomáhajícím profesionálům, kteří se zabývají pomocí obětem domácího násilí. Pracovníkům nevládních neziskových organizací, a zvláště pracovníkům z organizací, které byly zapojeny do výzkumné části – pracovníci intervenčních center, policistům, Bílému kruhu bezpečí a také pracovníkům z Orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Práce by mohla přispět jako případný návrh na úpravu nastavené spolupráce, jestliže se prokáže nějaký problém, nebo pro inspiraci jiným organizacím v jiných městech, které vzájemně spolupracují, pro zvýšení kvality ve spolupráci.

1 Domácí násilí

Práce se zabývá mezioborovou spoluprací a pomocí obětem domácího násilí, tudíž je důležité, aby bylo zmíněno, co to obecně domácí násilí je. Definice domácího násilí máme od různých autorů mnoho, neexistuje pouze jedna správná interpretace. Lze ovšem vycházet z trestního zákona, který v roce 2004 poprvé definoval pojem „týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě nebo osoby blízké“. Za domácí násilí označujeme týrání a jakékoliv jiné násilné jednání, které se odehrává mezi osobami blízkými, které spolu žijí ve společné domácnosti. Dalším typickým znakem je, že jedna z osob (agresor), získává převahu a moc nad osobou druhou (obětí) a omezuje tak její svobodu. Tímto násilným jednáním oběti způsobuje psychickou či fyzickou újmu (Čech, 2011).

Dufková a Zlámal (2005) definují domácí násilí jako opakovaný, dlouhodobý a stupňující se jev, kterého se dopouští mimo dospělých také osoby mladistvé na svých blízkých, jakožto vědomé činnosti. Mezi oběti se může řadit například manžel, manželka, rodič, dítě nebo také prarodič. Násilí se časem stává běžnou součástí jejich života díky své časté opakovanosti. Žádné násilí není soukromou záležitostí, ani to domácí, tudíž je stát vždy povinen zasáhnout. Pro řešení domácího násilí je velmi důležitá interdisciplinární spolupráce subjektů a včasná intervence. Měla by se na tom podílet především Policie České republiky, sociální pracovníci, lékaři a pracovníci v nestátní sféře.

O domácím násilí se dlouho nemluvilo veřejně a toto téma bylo společností považováno za tabu. Tento názor se ovšem změnil a je připouštěno, že se domácí násilí může vyskytnout u kohokoliv bez ohledu na rasu, věk, sociální a ekonomickou charakteristiku nebo také gender. Společnost připouští, že se může odehrávat i u „dobrých rodin“, u kterých by to nikdo ani nepomyslel (Ševčík, Špatenková, 2011).

„Nejde ani o tzv. „italská manželství“, neboť při domácím násilí nejde o hádku, konflikt, ale o prosazování moci.“ (Voňková, 2004, s. 22).

1.1 Formy domácího násilí

Formy domácího násilí dohledáme skoro v každé literatuře, která se tímto problémem zabývá, jelikož se jedná o velice důležitý termín, díky kterému lze blíže porozumět tématu a zvolit správný postup ve snaze minimalizovat toto násilí a

pomoci oběti. Ševčík a Špatenková (2011) navíc dodávají, že všechny druhy mají společný záměr, kterým je získání absolutní převahy a moci agresorem nad obětí.

Čech (2011) definuje a rozděluje formy domácího násilí následovně:

- **Fyzické násilí** – tato forma domácího násilí se projevuje v popáleninách, bitím, škracením, svazováním, taháním za vlasy, fackováním a dalšími fyzickými napadeními. Patří mezi nejčastější a je ze všech forem nejvíce patrná a rozeznatelná pouze pohledem, jelikož oběti zanechává díky své brutalitě na těle pohmožděniny, zlomeniny, popáleniny, jizvy a v extrémních případech může oběť ohrozit přímo na životě.
- **Psychické násilí** – na rozdíl od předchozího je tato forma velmi těžko dokazatelná, jelikož není rozeznatelné na první pohled. Velmi vážně působí na psychiku oběti a často to oběť dokáže dlouho dobu skrývat a dusit v sobě, aniž by to okolí poznalo. Psychické násilí se může projevovat v ponižování, urážení, vyhrožování, znevažování a zesměšňování. Ani oběť sama nemusí ihned rozeznat, že by se o tento jev mohlo jednat, jelikož si přílišnou žárlivost svého partnera vysvětluje pouze jako obrovskou lásku a omlouvá ho.
- **Sexuální násilí** – lze sem zařadit veškeré sexuální praktiky, které jsou vynucovány a oběť je nekoná dobrovolně, ale proti své vůli. Jedná se také o hůře rozpoznatelný jev, jelikož se odehrává za zavřenými dveřmi bez svědků. Řadíme sem například znásilnění a vynucování si sexuálních praktik.
- **Ekonomické násilí** – projevuje se v nadměrné kontrole vydělaných peněz a následné vyžadování a jejich odebírání. Zákazu chodit do zaměstnání, aby se osoba musela o peníze doprošovat a nemohla s nimi hospodařit samostatně. Neplacení společných výdajů, jakožto financování domácnosti, dětí, stravy.
- **Sociální násilí** – agresor se snaží oběť úplně izolovat od okolního světa, zakazuje vycházet, stýkat se s rodinou a přáteli, zabavuje mobilní telefon, aby osoba nemohla být s nikým v kontaktu a chce, aby neměla žádné sociální kontakty.
- **Emocionální násilí** – spočívá v tom, že ohrožené osobě jsou ničeny věci, ke kterým má citový vztah. Může se jednat o domácího mazlíčka, kdy je

vyhrožováno jeho zabitím. Ničení rodinných fotografií, ke kterým má ohrožená osoba vzpomínky a citovou vazbu.

- **Stalking** – Čírtková (2008) věnuje ve své knize rozsáhlou kapitolu právě stalkingu, ale pro mou práci postačí pouze její jednoduchá definice, tudíž se jedná o specifickou formu násilí, kdy se pachatel upne k osobě, se kterou se zná či nezná osobně, a neustálým pronásledováním, psaním dopisů, SMS zpráv nebo telefonickými hovory se jí snaží kontaktovat a narušovat tím tak její soukromí a vědět o jejím soukromí vše a tím mít nad ní kontrolu.

Jednotlivé formy se mohou vzájemně kombinovat a prolínat. V drtivé většině případů nezůstává pouze u jedné formy domácího násilí.

1.2 Cyklus domácího násilí

Cyklus domácího násilí jako první popsala americká psycholožka Lenore Walker (in Ševčík, Špatenková, 2011). I když se zdá být zprvu nepředvídatelné, tak má typický vzorec. Tento vzorec popisovala nejdříve pouze na ženách, ale postupem času dospěla k tomu, že se to může týkat také mužů. Cyklus se skládá ze čtyř období, která se v průběhu domácího násilí opakují:

- **Fáze napětí** – zde násilná osoba začíná projevovat první nespokojení, dochází ke zhoršení komunikace, podrážděnosti, vlna kritiky a urážek a může se objevit také křik. Ohrožená osoba mnohdy vycítí, že je něco v nepořádku a snaží se další eskalaci předejít a například partnerovi ve všem vyhovět, neodporovat a chová se submisivně;
- **Fáze násilí** – zde dochází k eskalaci násilí a samotnému aktu, který se začne projevovat nejenom v psychickém týrání, ale i fyzickém násilí. Násilná osoba začne devastovat věci v bytě, kopat, mlátit, škrtit nebo také znásilňovat oběť a dopouštět se dalších věcí, které byly popsány v předešlé kapitole. Ohrožená osoba cítí pocit strachu a bezmoci a dává si za vinu, že chování agresora nepředehla;
- **Fáze usmíření** – této fázi se říká také fáze líbánků, jelikož si násilná osoba uvědomí své chování a připustí si, že by ho ohrožená osoba mohla opustit a ztratil by moc a převahu. V této fázi přichází násilná osoba s omluvami, sliby, že už se to nikdy nebude opakovat, že to byla pouze výjimečná situace, že takový není a změní se. Pokud tato taktika nezabere a ohrožená

osoba těmto věcem neuvěří, mnohdy také přijde s tím, že začne vyhrožovat, že si ublíží (sebevraždou, sebepoškozováním) a svaluje vinu na oběť, že ho k tomu sama vyprovokovala a díky tomu jeho násilné chování vyeskalovalo až do takové míry. Ohrožená osoba se domnívá, že je tomu opravdu tak, jak říká a snaží se ho omlouvat, pochopit celou situaci a dát tomu ještě šanci;

- **Fáze klidu** – někdy není samostatně definována, jakožto další fáze, ale je již zahrnuta v předchozím usmiřování, násilná osoba zde plní některé ze svých slibů a oběť nabývá dojem, že je tomu tak a opravdu se změnil, ovšem to netrvá dlouho a napětí stále kumuluje a brzy to přejde do první fáze a cyklus se znovu rozběhne – někdy trvá týden, měsíc, ale také dlouhé roky.

„Neustálé střídání vlnidného a milujícího chování s násilným udržuje oběť ve vztahu a odrazuje ji od odchodu.“ (Vargová, Vavroňová, 2006, s.7).

1.3 Oběti domácího násilí

Ohroženou osobou se může stát kdokoliv a s každou obětí se musí pracovat individuálně. Nelze postupovat totožným způsobem například s dětskou a dospělou obětí. Lze je rozdělit na základní a přehledné kategorie, které budou popsány níže.

1.3.1 Ženy jako oběti domácího násilí

Většina lidí si spojí pojem domácí násilí se ženami, jakožto s nejčastějšími oběťmi. Výzkumy prokazují, že ženy se stávají oběťmi v 92 až 98 % celkových případů. Mezi ženy, které mají vyšší míru ohroženosti jsou kupříkladu ty, jejichž partner je závislý na alkoholu, drogách, je promiskuitní nebo je gambler. Dále ženy, které trpí úzkostmi, depresemi, velmi brzy otěhotněly, vyrůstaly v neúplné rodině nebo byly týrané již jako děti (Ševčík, Špatenková, 2011).

V literatuře byl také popsán takzvaný typický portrét týrané ženy. Mezi časté vlastnosti řadí například Dobrzyńska-Mesterhazy (in Ševčík, Špatenková, 2011) například vlastnosti:

- materiálně závislé na svém partnerovi, který ji týrá;
- podřízenost (takzvaná submisivita) a poslušnost – vše, co partner chce, tak udělá;
- izolovanost od okolí, přátel a rodiny;

- oběť omlouvá chování svého partnera, který se zachová agresivně, přikládá to za vinu stresu, který agresor například prožívá ve svém zaměstnání nebo i sobě samotné;
- vystrašenost;
- nevidí možnost řešení, myslí si, že ze situace nejde vyskočit a ukončit tím násilné jednání svého partnera.

Spousta laické veřejnosti si klade otázku, proč žena jednoduše neodejde a neukončí tím tak násilné chování vůči ní, čímž vyjadřují své nepochopení k setrvání ve vztahu s násilnickým partnerem. Žena ovšem pociťuje především strach o děti a o sebe, jelikož se bojí o život, kdyby takové rozhodnutí odchodu učinila, má strach ze společenského vyloučení, nepochopení ze strany okolí a nejbližších, a tak toto rozhodnutí trvá velmi dlouho, pokud vůbec nastane. Ve většině případů se ženy snaží především udržet rodinu s domněnkou, že násilí vymizí (Voňková, 2005). Špatenková (2011) zase uvádí, že pro ženu může být složité opustit něco, co s partnerem dlouhé roky budovali a ztratila by domov a změnil by se tak celý její život. Velmi častým důvodem jsou majetkoprávní závazky, například hypotéka. Bojí se samoty, mají obavu z toho, že si nebudou schopny najít nového partnera a skončí samy. Bojí se otázek okolí, aby nemusely uvádět důvod odchodu a obhajovat se, domnívají se, že by jim okolí nemuselo věřit. Mají o sobě pochybnosti, že to nedokážou, jelikož jim partner dlouhou dobu vsugerovával myšlenku toho, jak jsou například neschopné, šílené a nedokážou se samy o sebe postarat. Mezi další důvody se řadí finanční stránka. Ženy mnohdy nemají vlastní účet, úspory, jsou bez zaměstnání a s financemi hospodařil pouze partner. Odchod od násilnického partnera je považován za nejrizikovější, jelikož ženy neví, co jejich partner dokáže udělat a zda by nemohlo dojít také k pokusu o vraždu či vraždě samotné.

1.3.2 Muži jako oběti domácího násilí

Velká část společnosti, jak již bylo zmíněno, má domácí násilí spojené jen s ženami, jakožto oběťmi, a muži, jakožto násilnými osobami. Čírtková (2004) ve své knize uvádí, že dle statistik poradenských center se počet mužských obětí domácího násilí pohybuje v rozmezí 2 až 5 % všech případů, tudíž to není ryze problém žen, i když je procento výrazně nižší. Domácí násilí traumatizuje oběť úplně stejně bez ohledu na pohlaví. Čech (2011) uvádí, že týrání mužů je v drtivé

většinou psychické, ovšem ani fyzické násilí není vyloučené. Nejčastěji jde o urážlivé poznámky, kdy je muži vyčítáno, že nic neumí, že nic nedokázal nebo je srovnáván s ostatními muži. Další možností týrání je buď naprosté odmítání sexu, nebo naopak časté vyžadování a zesměšňování jeho sexuálních schopností. Častým způsobem je tzv. „finanční teror“, kdy o veškerých financích rozhoduje pouze druhá osoba, nikoli muž. Je týrán také různými zákazy – je mu omezován kontakt s přáteli, má zákaz kamkoliv chodit, zákaz vidat své vlastní děti a podobně. Typický portrét týraného může se o tolik neliší v profilu ženy, který byl již zmíněn. Lze sem zařadit také obavy ze stigmatizace. Může mít obavy kontaktovat policii, aby sám nebyl považován za násilnou osobu, jelikož má přeci větší sílu a nemůže být týrán. Buriánek a Kuchař (2006) se zabývají tématem domácího násilí na mužích a z jejich pilotní studie bylo zjištěno, že v domácnosti zažilo ostřejší výměnu názorů okolo 30 % mužů a ve 4 % bylo použito také domácí násilí formou fyzického napadení. Dále bylo zjištěno, že muži jsou vůči psychickému násilí odolnější oproti ženám a že spouštěčem násilí je alkohol, drogy, a to bez ohledu na sociální postavení.

1.3.3 Senioři jako oběti domácího násilí

Ani týrání seniorů není úplnou výjimkou, nazýváme jej syndrom EAN (Elder Abuse and Neglect), což v češtině označujeme jako syndrom týraného, zneužívaného a zanedbaného seniora. Nejčastěji se jedná o násilí ze strany dětí či vnoučat starší osoby. Senioři také o násilí nikomu často neřeknou. Buď v důsledku své nemoci, například demence, nejsou schopni sami tento jev rozpoznat a uvědomit si, že se jedná o domácí násilí, nebo pocítují stud, aby si lidé v jejich okolí například neříkali, jak své děti špatně vychovali. Častým důvodem je také závislost starší osoby na svých blízkých. Může se jednat o závislost z důvodu onemocnění a kdyby domácí násilí nahlásili, tak by o ně neměl kdo pečovat a museli by opustit svůj domov a jít do nemocnic, domovů pro seniory nebo léčeben pro dlouhodobě nemocné, a tím by ztratili kontakt s blízkými. Násilí na seniorech často odhalí zdravotníci, pracovníci pečovatelských služeb nebo sousedé, jelikož jako jediní mnohdy vstupují k seniorům do domácnosti (Špatenková, Kasalická in Ševčík, Špatenková, 2011). Venglářová (2007) zmiňuje, že se může jednat o tělesné týrání, které obsahuje fyzickou úmyslnou bolest, psychické týrání v podobě ponižování, urážek a nerespektování potřeb seniora, zneužívání majetku a financí,

kdy osoba nátlakem vyžaduje přepis majetku seniora nebo odevzdávání financí a v poslední řadě je zanedbávání třetí osobou. V knize je popsáno, jak bychom měli zacházet se seniorem v situaci, kdy je týrán nebo zanedbáván. Autorka rozděluje tři následující kroky. V prvním kroku bychom se měli snažit zajistit ochranu seniora, v druhém kroku musíme respektovat seniorovo rozhodnutí, ať už se jedná o přání, aby zůstal s rodinnými příslušníky, kteří ho týrají a v poslední řadě se snažíme navázat komunikaci i s rodinou a hledat východisko.

1.3.4 Děti jako oběti domácího násilí

Násilí páchané na dětech nazýváme syndromem CAN (Child Abuse and neglect), neboli přeloženo v českém jazyce jako syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. K tomuto jevu dochází nejčastěji od osob, které by měly jít dítěti především příkladem, starat se o jeho zdravý vývoj a nepodílet se na neadekvátním zacházení, které ho ovlivní a poškodí jeho osobnost. Těmito osobami jsou primárně rodinní příslušníci a nesplňují tím základní rodičovskou roli. Dítě čelí násilí primárně ve své rodině. Lidé obecně vyhledávají pomoc s problémy nejprve u své rodiny a blízkých, ale dítě je odkázáno na pomoc cizích, jelikož se násilí odehrává přímo v rodině. Násilí mohou odhalit například pozornost všímavých pedagogů, vychovatelů, lékařů a laická veřejnost. Některé děti zažívají týrání i dlouhé roky, ale jsou mu vystavení i po celé své dětství (Dušková, 2004).

Například Čírtková (2002) krátce a jednoduše vysvětluje, že dítě může čelit násilí dvojitým způsobem – jako přímá a nepřímá oběť domácího násilí. První vymezení je nazýváno jako přímá viktimizace, což znamená, že je násilí páchano bezprostředně na dítěti, kdy je například zraněno, když se snaží postavit agresorovi, a tím tak uchránit svou matku. Neútočí se pouze na partnera, ale i na dítě samotné. Druhým termínem je nepřímá viktimizace, zde dítě není přímým terčem, ale ocitá se výhradně v takzvané roli svědka, jelikož se násilí páchá proti jednomu z rodičů a dítě tomu „pouze“ přihlíží. Na dítěti se ovšem podepisují psychické následky úplně stejně v přímé i nepřímé viktimizaci. Wünschová in Bednářová (2009) rozebírá a vysvětluje, jak by se měl zachovat sociální pracovník při práci s dětskou obětí domácího násilí, měl by například:

- důkladně dítěti vysvětlit, z jakého důvodu s ním chceme hovořit a co se bude dál odehrávat, mluvit s ním narovinu;

- vysvětlit, že zastupujeme zájmy dítěte;
- hovořit s ním o samotě bez přítomnosti kohokoliv jiného;
- pokládat spíše otevřené otázky a až poté se doptávat;
- neurážet rodiče dítěte, ale hovořit pouze o tom, že se zachovali špatně;
- zaměřit se také na neverbální komunikaci dítěte.

1.4 Pomoc obětem domácího násilí

Kvalitní pomoc osobám ohroženým domácím násilím je zásadní, jelikož si tyto osoby v drtivé většině případů neumí pomoci sami. K zastavení násilí a odchodu od násilnického partnera, potřebují osoby pomocnou ruku ostatních, nejčastěji právě organizací, které se této problematice věnují. Při problému domácího násilí je často využívána konkrétně krizová intervence, která dle Vodáčkové (2002) je odbornou metodou pomáhající obětem při jejich těžké životní situaci. Jedná se o lepší zpřehlednění situace klienta, aby byly podporovány primárně klientovy kompetence a díky tomu dokázal řešit svou krizovou situaci, ve které se nachází a uchopit příležitost ke změně. Krizová intervence je vždy individuální a dle potřeb klienta. Bednářová (2009) zdůrazňuje, že u krizové intervence je cílem pracovníka, aby zjistil zakázku klienta (oběti domácího násilí), nikoli ho nutil, jakožto poradce, co by měl udělat, ale snažil se, aby sám klient našel řešení s jeho pomocí.

Ševčík (2011) rozděluje formy pomoci na tři hlavní pilíře. Mezi první pilíř patří psychická podpora, která zahrnuje, že se ohrožená osoba může bezpečně svěřit kompetentnímu pracovníkovi v organizaci poskytující pomoc, pracovník dodá klientovi potřebnou sebeúctu, aby dokázal udělat potřebné kroky pro zastavení násilí a tím velmi potřebnou sebedůvěru. Mnohdy je v této formě zahrnuto také doprovázení a nejdůležitější forma poradenství, jaké má ohrožená osoba možnosti. Druhým pilířem je materiální pomoc, ve které je zahrnuto kupříkladu zajištění bydlení (azylové domy), pokud osoba odejde ze společné domácnosti od násilnického partnera a nemá jiné možnosti, kam by mohla odejít, dále zajištění stravy a zabezpečení péče o dítě. Posledním, tedy třetím pilířem, je právní pomoc, kde je ohrožené osobě nabídnuta pomoc v oblasti sociálně-právního poradenství,

možnosti využití systému státní sociální podpory (příspěvek na bydlení, přídavek na dítě a podobně) nebo v oblasti opatrovnictví dítěte.

1.4.1 Bezpečnostní plán

Hlavní podstatou bezpečnostního plánu je, aby bylo co nejvíce minimalizováno riziko dalšího napadení ohrožené osoby. Jde o předběžné kroky, které jsou vypracovávány za účelem připravit ohroženou osobu, aby včas rozeznala rizikové faktory a signály násilné osoby, které by mohly vést k dalšímu napadení, a byla schopna zavčas zareagovat a předejít násilnému útoku. Vytváří se v době, kdy ohrožená osoba setrvává ve společné domácnosti s násilnou osobou. Pracovník nejprve zjišťuje, zdali se ohrožená osoba v minulosti již pokoušela o některé kroky, zda byly účinné a pomohly nebo nikoli. Vytvoření tohoto plánu dodává ohrožené osobě odvalu a naději, že je cesta a možnosti, jak se dostat z násilného vztahu. Pro vytvoření bezpečnostního plánu je třeba zjistit konkrétní otázky od ohrožené osoby. Jedná se například o to, zda má nějaké možnosti únikové cesty z bytu, zda ví, kam by mohla utéct, koho kontaktovat, jestli jsou nějaké varovné signály agresora, po kterých jeho násilné chování eskaluje nebo například, zda se v bytě nachází zbraně. Díky těmto otázkám je možné vytvořit účinné doporučení a připravit ohroženou osobu na to, jak se v dané situaci zachovat. Osobě se doporučuje mít již připravené příruční zavazadlo, aby k odchodu mohlo dojít co nejrychleji. To by mělo obsahovat nejdůležitější věci – například doklady, léky, potřebná telefonní čísla a podobně (Bednářová, 2009). Bezpečnostnímu plánu se ve své knize věnuje také Vargová (2008), která jmenuje několik věcí, na které bychom měli ohroženou osobu upozornit. Jde například o to, aby svůj záměr odchodu nezmiňovala před násilnickým partnerem, pokusila se o odchod v době, kdy partner není přítomen v domácnosti, pokud možno, tak neodcházela bez dětí nebo požádala o pomoc další osoby a domluvila s nimi varovné signály.

2 Organizace pomáhající obětem domácího násilí

Pro tuto bakalářskou práci je tato kapitola o jednotlivých pracovištích velmi důležitá, jelikož v interdisciplinárním týmu jsou různé subjekty, které spolupracují, a každý z nich má odlišný význam pro práci s oběťmi domácího násilí. Jejich vzájemná spolupráce a informovanost je nezbytná ke kvalitnímu systému pomoci, který je poskytován obětem, o čemž budu hovořit podrobněji v další kapitole. Každý subjekt se řídí odlišnými zákony a má jiné kompetence, ale všechny jsou svou důležitostí na stejné úrovni významnosti. Je třeba rozeznat, který subjekt má pravomoc zasáhnout, v jakém okamžiku a jak může dané osobě pomoci.

2.1 Intervenční centrum

Významnou roli a nedílnou součást v problematice domácího násilí v České republice zastávají právě intervenční centra (dále jen IC), jejichž pomoc obětem domácího násilí je velmi důležitá. Činnost IC je vymezena v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v § 60a jako specializovaná sociální služba. IC jsou mezníkem mezi policií a soudy, jakožto preventivně represivní složkou, a sociální pomocí. Jsou charakterizovány svou kvalitou služeb – musí splňovat standardy sociální služby, svou dostupností – patří zde například dostupnost otevírací doby pracujícím lidem, dobré umístění centra, aby bylo dostupné bez větších obtíží nebo také to, že se jedná o bezplatnou službu a mohla být poskytnuta každému bez rozdílu, dalším bodem je efektivita – přičemž se jedná o vhodnou kombinaci nákladů na provoz a poskytování kvalitních služeb, předposledním bodem je individuálnost – zde patří schopnost rozpoznání potřeby klienta a jejichž individuální posouzení pro práci s ním, posledním bodem je provázanost – spadá sem spolupráce s dalšími organizacemi, které patří k pomoci domácího násilí (Voňková, 2007).

Poté, co policista vykáže násilnou osobu ze společného obydlí z důvodu domácího násilí, je IC povinno nabídnout oběti nejpozději do 48 hodin po doručení kopie úředního záznamu pomoc. Pomoc lze nabídnout také jiným způsobem. Dalším způsobem je, pokud se IC o osobě, která je ohrožena, dozví, lze učinit nabídku pomoci bez záznamu dokumentu o vykázení. Posledním způsobem je, pokud ohrožená osoba kontaktuje IC samostatně bez jakéhokoliv cizího podnětu. Tyto služby jsou poskytovány ambulantně (přímo v budově centra, kde sídlí),

terénně (v místě bydliště ohrožené osoby) nebo pobytovou formou (pomoc při zajištění stravy a poskytnutí ubytování) (MPSV, 2019).

2.2 Policie ČR

Rovněž policie zastává velmi důležitou a nezastupitelnou roli v problematice domácího násilí a podle § 44-47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky bývá často první, kdo do problému domácího násilí zasáhne a dostane se do kontaktu s ohroženou osobou a osobou násilnou, jelikož je oprávněna díky své možnosti zasáhnout v podobě institutu vykázání, který bude podrobněji rozebrán v kapitole 2.2.1. Hlavní úlohou je posouzení situace, zda by nemohla nastat vážnější rizika, kdy by se mohlo jednat i o zdraví či život ohrožené osoby (Kotková et al., 2014). Szczepaníková et al. (2004) uvádí, že v případě, kdy je na místo přivolána policie, tak lze poznat, že se jedná o velmi vážnou situaci ve stádiu větší dynamiky násilí, kdy by v krajním případě mohlo dojít až k vraždě oběti nebo velmi vážným poraněním.

2.2.1 Vykázání

Policie České republiky je také oprávněna vykázat násilnou osobu ze společného obydlí, na rozdíl od městské policie, která tuto pravomoc nemá. Proces vykázání je ukotven v již zmíněném zákoně o Policii. Působí pouze jako preventivní charakter, aby bylo zabráněno dalšímu násilnému jevu mezi osobami. Úkolem zasahujícího policisty je zjistit, proč ohrožená osoba nečinila svůj odchod sama, zda nemá psychické problémy, které by napomáhaly k tomu, že není schopna racionálně řešit danou situaci a zda by se útok mohl opakovat. Vyhodnocení znaků domácího násilí je velmi důležité, získává také informace od sousedů a lustruje v záznamu, zda domácí násilí nebylo v domácnosti již řešeno. Pokud nabude podezření, že se násilí bude opakovat a stupňovat, je povinen zasáhnout. V tu chvíli to znamená, že se do řešení situace přidává stát. Možnost vykázat násilnou osobu má zasahující policista i bez její přítomnosti. Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne, kdy bylo provedeno. Pokud vykázána osoba s rozhodnutím nesouhlasí, ihned na místě může podat námitky, což policista musí zaznamenat do dokumentu a bezodkladně podat na krajské ředitelství. Pokud krajské ředitelství shledá, že podmínky pro vykázání nebyly naplněny, vykázání ukončí a vyrozumí tak o tom

vykázanou osobu. Vykázáním se stanovuje několik povinností, které vyplývají pro vykázanou osobu. Jde především o to, aby osoba ihned opustila prostor, ze kterého byla vykázána, nevstupovala do prostoru po celou dobu vykázání, vyhnula se jakémukoliv navazování kontaktu s ohroženou osobou a v poslední řadě musí odevzdat klíče od společného obydlí policistovi. Vykázaná osoba, kromě již zmíněných povinností, má také svá práva. Má nárok na to, aby si vzala osobní věci, které bude potřebovat po dobu deseti dnů, vyzvednout si nezbytné věci také v době vykázání, ovšem vždy za přítomnosti policisty a pouze jednou lze toto právo uplatnit, předposledním nárokem je si ověřit vykázání na lince 158 a posledním právem je vyzvednutí si kopie úředního záznamu. Po vykázání poskytne policista vykázané osobě informace o možnostech ubytování. Ohrožené naopak nabídne podání návrhu na předběžné opatření, možnost využití psychologických služeb a o následcích, které nastanou, jestliže uvedla falešné informace. Policie je povinna provést kontrolu nejpozději do třetího dne od vykázání, aby se přesvědčila, že vykázaná osoba dodržuje vykázání a do 24 hodin podá kopii intervenčnímu centru, aby mohlo zahájit případnou spolupráci s obětí (Střílková, Fryšták, 2009).

2.2.2 Metoda SARA DN

Tato metoda, celým názvem Spousal Assault Risk Assessment, vznikla v Kanadě a je užívána v České republice po menší úpravě Bílého kruhu bezpečí, o. s., jehož autoři Randall Kropp, Stephen D. Hart a Henrik Belffradge udělili povolení ho využívat od roku 2006 i zde. Metoda je založena na souboru otázek, díky kterým lze lépe rozpoznat domácí násilí a jsou pokládány výhradně oběti násilí. Po zodpovězení otázek, které jsou vyplňovány přímo do záznamového archu, proškolený policista to vyhodnotí na základě odpovědí a vlastního úsudku, který si udělal na místě v dané situaci. Praktikovat tuto metodu mohou pouze osoby, které byly řádně proškoleny certifikovanými školiteli Bílého kruhu bezpečí, o. s. (Ševčík, Špatenková, 2011).

Metoda obsahuje celkem 15 otázek, které jsou rozděleny do tří bloků. Prvním blokem jsou otázky směřující na násilí ve vztahu k blízké osobě. Sem se řadí, zda násilná osoba užívá fyzické napadení, dále zda vyhrožuje dalšími útoky, zda se násilí stupňuje, jestli agresor porušuje nařízení, které mu byly uděleny soudem a v poslední řadě, jestli své chování hájí. Druhý blok otázek se zaměřuje k dalším

sklonům k násilí. Řadí se zde, jestli osoba páchá i jinou kriminalitu, zda k násilí docházelo i s bývalými partnery, pokud je násilná osoba nezaměstnaná a má finanční problémy, dále zda je závislá (drogy, alkohol) a v poslední řadě, jestli netrpí psychickými problémy. Poslední blok otázek se zaměřuje na zranitelnost ohrožené osoby. Patří sem otázky, zda oběť omlouvá chování agresora, má z něj evidentní strach a úzkost, zda si umí zajistit bezpečí a nejsou v jeho zajištění jakékoliv překážky a netrpí dalšími osobními problémy (Bílý kruh bezpečí, 2006).

2.3 Městská policie

Mimo Policie ČR je v problematice domácího násilí zaangažována také městská policie, která je povinna poskytnout pomoc každému, kdo ji kontaktuje se záměrem pomoci, a to v rozsahu své působnosti. Hlavním cílem je zabezpečení veřejného pořádku, bezpečnosti osob a majetku. Městská policie nemá pravomoc, aby řešila rodinné problémy v domácnosti, ovšem povinnost zasáhnout, pokud jde o život ohrožující čin nebo zdraví ohrožené osoby, jí náleží. V domácím násilí to tedy znamená, že při důvodné obavě, že by mohlo dojít k ohrožení zdraví, zastavení ničení majetku a útoku agresora vůči ohrožené osobě, včetně ohrožených dětí. Tehdy mohou vstoupit do bytu bez souhlasu. Pokud po zásahu dojdou k tomu, že na místě byl spáchán trestný čin, jsou povinni na místo přivolat Policii ČR, která se bude případem dále zabývat. Pokud není zjištěn trestný čin, sepíší úřední záznam o incidentu, jelikož jsou povinni každé oznámení zaznamenat. Ohrožené osobě také poskytnou potřebné informace, kam se může obrátit o pomoc při řešení domácího násilí (Šedivá, 2007).

2.4 Orgány sociálně-právní ochrany dětí

S dětskými oběťmi domácího násilí je práce o něco jiná a specifitější. Činnost je popsána v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Prioritou orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) je ochrana práv dítěte, ochrana jeho příznivého vývoje, řádná výchova, ochrana jeho jmění, pomoc při narušených funkcích rodiny a zajištění náhradního rodinného prostředí. Pokud se dítě stane obětí domácího násilí, stěžejní roli zastávají obecní úřady obcí s rozšířenou působností, jakožto OSPOD, kde je po zjištění tohoto nežádoucího jevu povinnost ohlášení. Pokud se pracovníci OSPOD dozví o týraném dítěti, musí

neprodleně podniknout následující činnosti pro prověření a pro případnou ochranu. Ministerstvo práce a sociálních věcí vydalo „Metodické doporučení k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí“ (2010), jakožto stěžejní dokument pro práci s dětskými oběťmi domácího násilí, a zmiňuje v něm kroky, kterých je pracovník OSPOD oprávněn učinit. Jedná se o:

- probrání daného problému s rodiči dítěte nebo osobami, které o dítě pečují;
- probrání daného problému také s dítětem samotným, jehož způsob bude přizpůsoben věku či vyspělosti dítěte;
- nabídka odborné poradenské pomoci dospělým či dětem – například v případech dávek, bydlení, socioterapeutické pomoci nebo výživy a výchovy dítěte;
- vykonání sociálního šetření a návštěva bydliště dítěte;
- zažádání si o další potřebné dokumenty od ostatních zaangażovaných subjektů.

Pokud se domácí násilí odehrává v rodině, kde jsou přítomny také děti, je nutné, aby se problém řešil mezioborovou spoluprací jednotlivých institucí. Zaangažovanými subjekty vedle OSPOD by měla být Policie ČR, intervenční centra, zdravotnická zařízení, škola nebo také neziskové organizace poskytující pomoc obětem (Ševčík, 2011).

Voňková (2012) kupříkladu uvádí deset konkrétních situací, kdy je vhodné, aby se matka dítěte obrátila na pomoc orgánů sociálně-právní ochrany dětí, aby se včas zabránilo špatnému vlivu na jeho psychický a sociální vývoj z důvodů páchaného násilí. Jedná se například o to, pokud je dítě svědkem či samo obětí domácího násilí. Další situací je, pokud matka opustila společnou domácnost s agresorem, který se dopouštěl násilného chování a nyní matka s dítětem musí přespávat u přátel, rodiny nebo v azylovém domě. Dále při žádosti o rozvod a výskytu problémů ohledně výživného nebo svěřování do péče. Obrátit se o pomoc lze i v případě, pokud se nachází v těžké životní situaci, neví si rady a bojí se, aby konala v nejlepším zájmu dítěte a nebylo jí odebráno. Čech (2011) popisuje stejnou situaci a dodává, že od roku 2006 vyplývá ze zákona, že sociální pracovníci, kteří pracují s oběťmi domácího násilí, mají právo na utajení pobytu nezletilých dětí a dospělých osob, kteří jsou bezprostředně ohroženi domácím násilím.

2.5 Justice

Justice se začne zabývat domácím násilím v případech, že obdržela od Policie České republiky oznámení, že vykázaná osoba maří rozhodnutí, které na ni bylo vydáno, dále podáním návrhu na předběžné opatření od ohrožené osoby, jakožto navrhovatele nebo pokud je domácí násilí vyhodnoceno jako trestný čin, který byl spáchán na ohrožené osobě. Tím se rozumí, že policie vyhodnotila chování agresora jakožto zvláště závažné a tím se zahájí trestí řízení. Jedná se buď o přestupky, které jsou řešeny finanční pokutou, nebo trestné činy, u kterých je doba odnětí svobody v rozmezí od šesti měsíců až po nejvyšší možnou dobu dvanácti let dle závažnosti (Voňková, 2007). Upravuje také v některých případech i styk nezletilého dítěte s násilným rodičem.

2.5.1 Předběžné opatření

Tuto zmíněnou pravomoc soudů nalezneme vydefinovanou v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, počínaje § 74. Hlavním cílem je zajištění personální ochrany osoby ohrožené v místě, kde docházelo k domácímu násilí. Učiní tak, pokud shledá možné ublížení na zdraví, svobodu či ohrožení života ohrožené osoby. Navrhovatelem předběžného opatření může být buď ohrožená osoba, která je již evidována policií, jelikož u ní probíhalo vykazání násilné osoby ze společného obydlí a návrh podává v desetidenní lhůtě, kdy vykazání agresora probíhá, nebo tento návrh může podat osoba, u které neprobíhá zásah policie v souvislosti s vykazáním. Soud má povinnost rozhodnout o návrhu nejpozději do 48 hodin od podání. Soud rozhoduje pouze na základě důkazů, které mu byly předloženy, popřípadě si může vyžádat policejní spis o vykazání není nařízeno jednání ve věci. Dohnalová (in Ševčík, Špatenková, 2011) vymezuje, čeho se soud může domáhat na násilné osobě:

- a) aby opustil společné obydlí a nezdržoval se v bezprostředním okolí;
- b) aby do společného obydlí nevstupoval a nezdržoval se v něm;
- c) neuskutečňoval s navrhovatelem žádná setkání i mimo obydlí;
- d) nepáchal tzn. stalking (pronásledování) oběti a neobtěžoval ji dalšími jinými způsoby.

Podání návrhu na předběžné opatření musí splňovat a obsahovat několik náležitostí. Počínaje správným adresováním, kterému soudu je návrh určen, kdo je navrhovatelem a čeho se obsah návrhu týká. Dále osobní náležitosti navrhovatele a druhé osoby, co nejpodrobnější popsání problému s doložením co nejvíce relevantních důkazů, mezi které lze zařadit lékařské zprávy po napadení. Dalším bodem je popis prvního incidentu a naopak, kdy se incident odehrál naposledy a jak dlouho násilí trvá. Zda má osoba (navrhovatel) nějaká znevýhodnění – psychické problémy nebo například izolace od okolí. Důležitým bodem je, pokud jsou v domácnosti také děti, které domácím násilí přihlíží a jaký dopad to na nich zanechává. Vhodným zmíněním je, zda se ohrožená osoba pokoušela tento problém v minulosti již řešit, pokud odešla, vyhledala pomoc například intervenčního centra a podobně. V poslední řadě by navrhovatel měl konkrétně napsat, čeho se svým návrhem domáhá. Předběžné opatření trvá po dobu jednoho měsíce. Pokud je učiněno v době, kdy zároveň probíhá vykazání, získá účinnost ihned druhý den od jeho uplynutí. Opatření je možné prodloužit i po uplynutí jednoho měsíce, ovšem doba nesmí přesáhnout trvání jednoho roku. Pro prodloužení návrhu se potupuje stejně jako u vydání prvního předběžného opatření, tak i u jeho prodloužení, Musí ovšem obsahovat pádná odůvodnění dalšího prodloužení (Dohnalová in Ševčík, Špatenková, 2011).

2.6 Bílý kruh bezpečí

Při pomoci obětem domácího násilí jsou velmi důležité také neziskové organizace, které se na pomoc obětem násilí specializují. Při zaměření mé bakalářské práce na Pardubicko, považuji za významný právě Bílý kruh bezpečí (dále jen BKB). Právě ten se zasloužil o řadu důležitých změn v oblasti domácího násilí v České republice. Jedná se například o vznik DONA centra, jakožto poskytovatele telefonické krizové pomoci, dále o řadu legislativních změn (zákon č. 135/2006 Sb.), poukázání na nutnost interdisciplinární spolupráce, zasloužil se o vznik řady metodických materiálů, publikací a věnoval se školení dalších odborníků, kteří se s oběťmi domácího násilí setkají, aby jejich pomoc, práce a komunikace s oběťmi byla profesionální (Ševčík, Špatenková, 2011).

Posláním BKB je poskytnutí pomoci obětem trestných činů, které jsou zvláště zranitelné. Poskytnutí sociálního a psychologického poradenství, navázání pocitu

bezpečí a s tím související naslouchání emocí oběti, poskytnutí informací o navazujících službách, na které se může oběť dále obrátit a poskytování rad o tom, jaká jsou práva oběti a jak se jich může domáhat (Bílý kruh bezpečí, 2009).

3 Interdisciplinární spolupráce v souvislosti s domácím násilím

Pro tuto bakalářskou práci je vnímáno téma interdisciplinární spolupráce jako stěžejní, jelikož je kladen cíl, který má zjistit, jaký názor mají odborníci z odlišných pracovišť na vzájemnou spolupráci v týmu – co funguje, co by se naopak dalo zlepšit a podobně. Interdisciplinární spolupráce (dále jen IDS) je nezbytnou součástí pro kvalitní práci v boji proti domácímu násilí a je vymezena v zákoně č. 108/2006 v § 60a, kde je stanoveno, že intervenční centra jsou povinna zajistit mezioborovou spolupráci a vzájemnou informovanost mezi institucemi a organizacemi, které jsou zapojeny do problematiky domácího násilí. Také Kotková (2014) popisuje funkčnost a výhody interdisciplinárního týmu (dále jen IDT). Jelikož je domácí násilí problém, který zasahuje do mnoha odvětví a má dopad většinou na celou rodinu, z tohoto důvodu jsou potřeba odborníci z různých oblastí, aby vzájemně spolupracovali a pomoc byla poskytnuta všem osobám a násilí tak bylo minimalizováno. Každý člen IDT hraje důležitou roli v různých fázích, kdy je násilí řešeno. Formy spolupráce nejsou v zákoně přesně stanoveny, posouzení je vždy individuální a dle potřeb klienta. Může se jednat pouze o vzájemnou informovanost která vyplývá ze zákona, předání kontaktů, ale spolupráce může také probíhat formou případového setkání, kde je problém podrobněji rozebrán a vzájemně konzultován odborníky z různých oblastí.

Bílý kruh bezpečí, v čele s Petrou Vitoušovou a Marií Šedivou, jakožto strůjce modelu a metodického rámce pro interdisciplinární spolupráci, si kladl za cíl přinést konkrétní návod a postup, podle kterého by se měly řídit subjekty, které jsou zainteresovány v boji proti domácímu násilí a tím zajistit značné zjednodušení a kvalitní pomoc obětem. První pilotní projekt, který stojí za vznikem IDS, byl realizován v Ostravě v letech 2003-2004. Díky projektu vzniklo také DONA centrum Bílého kruhu bezpečí, jejichž základní činností byl telefonní kontakt s oběťmi, komunikace se členy IDT v pravidelných intervalech, zajištění a vyhodnocení dat nebo také mapování služeb, které by mohly být využity k lepší spolupráci a jejich koordinace (Šedivá, Vitoušová, 2005). Ve své knize dále popisují detailní rozbor tohoto projektu, rozpočet projektu, koordinaci, budování a

velikost týmu nebo například harmonogram projektu, což takto podrobný popis pro obsah mé práce není významný.

Rovněž Hanušová (2006) charakterizuje hlavní principy pro kvalitní spolupráci, které jsou potřeba stanovit na začátku. Vymezuje deset důležitých kroků:

1. Vytvoření týmu, který bude vzájemně spolupracovat na řešení problému ohledně domácího násilí a zařadit kompetentní subjekty.
2. Pro zajištění kvality a správné koordinace je třeba stanovit ihned na začátku pravidla, dle kterých bude zajištěna správná funkčnost (lze sepsat písemně dohodu o spolupráci).
3. Vymezit pravidelné schůzky, na kterých bude problém řešen.
4. Vědět, jaké kompetence mají ostatní členové působící v týmu.
5. Mít přehled o regionu a službách v němž se nacházejících.
6. Stanovit si, co je cílem svolané spolupráce a rozdělení rolí dle kompetencí.
7. Mít zajištěno další vzdělávání členů.
8. Vybudování manuálů, dle kterých se bude spolupráce řídit.
9. Mít zajištěn přehledný postup, na jakém bude spolupráce probíhat.
10. Zabezpečit potřeby klienta – například právní či psychologickou pomoc.

Zdůrazňuje, že propojení služeb je obecně pro sociální práci velmi důležité a téměř nezbytné. Není správné, aby jednotlivé organizace pracovaly nezávisle na sobě, ale naopak vedli kooperaci mezi sebou a návazným službám, jelikož nespolečná práce může vést až k ublížení klientovi.

3.1 Participační organizace při vzniku interdisciplinárního týmu

V předchozích kapitolách bylo zmíněno, že ke kvalitní pomoci při domácím násilí je třeba spolupráce jednotlivých subjektů, která přinese mezioborový přenos poznatků. Šedivá (2007) rozděluje tři skupiny, dle kterých jsou instituce řazeny do interdisciplinárního týmu. Lze je rozlišit na nezbytné, vhodné a volně spolupracující:

- a) **Organizace, které jsou nezbytné** – Mezi tyto organizace se řadí ty, které mají zákonnou povinnost spolupráce. Tím se rozumí Policie ČR, intervenční centra a justice při vykazání násilné osoby. K vykazání ovšem nedochází ve všech případech domácího násilí, tudíž je nezbytné pojmout

i subjekty na základě praktických zkušeností. Organizace rozdělujeme na represivní (Police České republiky nebo městská policie) a pomáhající (intervenční centrum, orgán sociálně-právní ochrany dětí, azylové domy, lékaři, rodinné poradny, neziskové organizace a podobně). Charakteristikou může být to, že se jedná o první propojení ohrožené osoby se systémem pomoci.

- b) Vhodné organizace pro zapojení** – Jde o oddělení prevence kriminality, sociální odbory nebo o orgány obecní a krajské samosprávy. Jsou to tedy takové instituce, které neposkytují ohroženým osobám přímou pomoc, ale jejich podpora je důležitá k fungování místního systému pomoci. A to buď materiálně, nebo morálně.
- c) Volně spolupracující organizace** – Sem řadíme veškeré další organizace, které s domácím násilím přijdou do kontaktu. Jde především o Probační a mediační službu (například při podmíněném odsouzení s přiděleným dohledem, anebo při mediaci) nebo výchovná zařízení (školy).

Výše zmíněné řazení není ovšem vymezením důležitosti jednotlivých institucí – od nejdůležitějšího po méně důležité, ale instituce jsou řazeny dle toho, jaké mají kompetence v pomoci obětem domácího násilí.

Shrnutí teoretické části

S domácím násilím se může setkat každý, jelikož jím může být zasažen kdokoliv bez ohledu na pohlaví, věk nebo sociální zařazení. Domácí násilí není pouze soukromou záležitostí, tudíž bychom si měli všimnout a umět rozeznávat znaky, které poukazují na to, že by se mohlo jednat právě o ohroženou osobu a díky tomu jí byla nabídnuta včasná pomoc a násilí bylo zastaveno. Zákonem je vymezena ochrana osob, které se s domácím násilím potýkají a nedokážou si sami poradit. Pro kvalitní a efektivní pomoc je velmi důležité, aby mezi sebou jednotlivé subjekty spolupracovaly a na řešení daného případu se podílely společně a byla tím urychlena ochrana ohrožené osoby. Na vzájemnou kooperaci subjektů se zaměřují mnozí odborníci a z jejich literatury bylo čerpáno pro detailnější vysvětlení.

V první části bakalářské práce je popsán obecný význam a vysvětlení domácího násilí z důvodu bližšího porozumění dalším částem práce a zaměření profesionálů právě v problematice domácího násilí. Dále jsou v této části vymezeny jeho formy a cyklus. Jelikož se s násilím může setkat každý bez rozdílu věku nebo pohlaví, jak již bylo zmíněno, tak jsou jednotlivě rozebrány konkrétní oběti domácího násilí, které vymezuje odborná literatura – jde o ženy, muže, děti a seniory. Posledním bodem první části je vymezení pomoci právě zmíněným obětem domácího násilí, jelikož si ve většině případů nedokážou poradit sami a potřebují pomoci právě od pomáhajících profesionálů. Je zde nastíněna krizová intervence a tři hlavní pilíře pomoci, které mohou být ohroženým osobám domácího násilí poskytnuty. Jedná se o psychickou, materiální a právní pomoc, přičemž je vysvětlen hlavní účel každého jednotlivého pilíře, jaká možnost pomoci je ohrožené osobě konkrétně nabídnuta. Druhou částí je vymezení jednotlivých subjektů, které se podílí na pomoci obětem ohrožených domácím násilím. Každý subjekt je definován svou kompetencí. Tyto subjekty byly vybrány kvůli třetí části, kterou je interdisciplinární spolupráce profesionálů při řešení domácího násilí. Spolupracují mezi sebou již zmíněné subjekty, a to buď ze zákonné povinnosti, nebo kvalitnější a širší pomoci. Teoretická část postupuje od obecného pojmu domácího násilí, jelikož bakalářská práce pojednává o pomoci těmto obětem, po konkrétnější zaměření právě na subjekty, kterým bude věnována praktická část, kde bude zkoumána jejich vzájemně nastavená kooperace.

4 Metodologická část

V praktické části bude popsáno, jaké metody a techniky budou využívány pro výzkum, který se bude zabývat vzájemnou spoluprací pomáhajících profesionálů při řešení problematiky domácího násilí na Pardubicku. Bude seznámeno s formulací hlavního cíle a dílčích výzkumných cílů. V návaznosti na dílčí výzkumné cíle bude představena jejich operacionalizace na konkrétní tazatelské otázky, které budou pokládány záměrně vybraným informantům. Dále bude představena charakteristika informantů, popsán průběh výzkumu, budou vymezena možná rizika a způsob zpracování získaných dat. Poslední částí bude samotná analýza a interpretace dosažených výsledků výzkumu.

4.1 Cíl výzkumu

Cílem bakalářské práce na téma Systém pomoci obětem domácího násilí na Pardubicku bude zjistit, jak hodnotí pomáhající profesionálové v oblasti domácího násilí vzájemnou spolupráci a kvalitu při řešení dané problematiky na Pardubicku. Budou zjišťovány pohledy a názory samotných expertů z jednotlivých subjektů, kteří se podílí na poskytování pomoci obětem domácího násilí a spolupracují s dalšími organizacemi pro efektivnější a komplexnější pomoc. Bude zjišťován pohled a názor na vzájemnou spolupráci a její největší přínos, komunikaci mezi jednotlivými subjekty a vzdělávání. Pro výzkum byla zvolena kvalitativní metoda formou polostrukturovaného rozhovoru u všech dotazovaných.

4.2 Formulace výzkumných cílů

Hlavním cílem (HC) je zjistit, jak hodnotí pomáhající profesionálové vzájemnou spolupráci s dalšími organizacemi a její kvalitu při řešení problematiky domácího násilí na Pardubicku. Pro zjištění hlavního cíle práce jsou stanoveny 3 dílčí výzkumné cíle, díky kterým bude možno dospět k závěru a odpovědi na hlavní cíl práce. Aby bylo možné dospět k vyhodnocení dílčích výzkumných cílů, tak budou vytvořeny otázky, díky kterým bude možno odpovědět na jednotlivé cíle.

Dílčí výzkumný cíl 1 (DVC 1): Zjistit míru kvality a největší přínos vzájemné kooperace mezi organizacemi a zhodnocení pokrytí služeb pro oběti domácího násilí na Pardubicku.

Dílčí výzkumný cíl 2 (DVC 2): Zjistit, jak je pracovníky hodnoceno proškolení v oblasti domácího násilí a zda je dostatečné.

Dílčí výzkumný cíl 3 (DVC 3): Zjistit, jak je pracovníky hodnocena vzájemná komunikace a informovanost mezi jednotlivými organizacemi při řešení dané problematiky.

4.3 Transformace výzkumných otázek do tazatelských otázek

K dosažení odpovědí na stanovené dílčí výzkumné cíle, byla provedena operacionalizace výzkumného cíle na konkrétní tazatelské otázky, které jsou znázorněny v níže uvedené transformační tabulce. Pomocí těchto tazatelských otázek bude získána odpověď pro již stanovené dílčí výzkumné cíle, které odpoví na hlavní cíl celé práce.

Tabulka č. 1 – Transformační tabulka

Hlavní cíl (HC)	
Hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit, jak hodnotí pomáhající profesionálové vzájemnou spolupráci s dalšími organizacemi a její kvalitu při řešení problematiky domácího násilí na Pardubicku.	
Dílčí výzkumné cíle (DVC)	Tazatelské otázky (TO)
DVC 1: Zjistit míru kvality a největší přínos vzájemné kooperace mezi organizacemi a zhodnocení pokrytí služeb pro oběti domácího násilí na Pardubicku.	TO 1: Co považujete za největší přínos mezioborové spolupráce? TO 2: Existuje naopak nějaký problém, nebo nedostatek, ke kterému dochází při spolupráci? TO 3: Je na Pardubicku nějaký subjekt, který by se měl podílet na vzájemné spolupráci více a být zařazen do interdisciplinárních setkání?

	TO 4: Umíte si představit poskytování kvalitní pomoc obětem bez vzájemné provázanosti?
DVC 2: Zjistit, jak je pracovníky hodnoceno proškolení v oblasti domácího násilí a zda je dostatečné.	<p>TO 5: Existuje ve Vaší organizaci pravidelné proškolení v poskytování pomoci obětem domácího násilí?</p> <p>TO 6: Myslíte si, že je důležité, aby si organizace vzájemně pomáhaly v proškolení dalších členů, kteří se podílejí na pomoci?</p>
DVC 3: Zjistit, jak probíhá vzájemná komunikace a informovanost mezi jednotlivými organizacemi a jak je pracovníky hodnocena.	<p>TO 7: Jakým způsobem si předáváte s ostatními subjekty informace o klientovi?</p> <p>TO 8: Jsou informace vždy komplexní?</p> <p>TO 9: Objevují se nějaké nedostatky ohledně předávání informací, ke kterým byste navrhol případnou změnu? Nebo jste s předáváním informací spokojen a není potřeba žádných změn?</p>

Zdroj: vlastní zpracování

4.4 Výzkumná strategie

S ohledem na stanovené téma a cíle, byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru. Důvodem volby byl stanovený cíl provádět výzkum s menší skupinou osob, jelikož je práce zaměřena pouze na Pardubicko a pomáhající profesionály v oblasti domácího násilí. Technika polostrukturovaného rozhovoru byla zvolena pro případ se informantů doptat na detailnější odpovědi potřebné k odpovědi na stanovenou otázku. Předností polostrukturovaného rozhovoru dle Hendla (2016) je to, že získává podrobný popis při výzkumu a také podrobný vhled. Je zkoumán v přirozeném prostředí. Výhodou

polostrukturovaného rozhovoru je také to, že má mnohem vyšší procento úspěšného dokončení. Například oproti vrácení rozdaných a rozeslaných dotazníků, jejichž návratnost je mnohdy velmi nízká (Disman, 2000).

K výhodám polostrukturovaného rozhovoru samozřejmě patří i rizika, která může obnášet. Miovský (2006) uvádí, že polostrukturovaný rozhovor má svá negativa, mezi které patří složitější vyhodnocení oproti například vyhodnocování dotazníku a jeho vyšší časová náročnost. Za značnou nevýhodu lze pokládat to, že výsledek výzkumu nelze zobecnit na celou populaci nebo jiné prostředí (Hendl, 2016).

4.5 Charakteristika souboru informantů

Informanti pro empirickou část byli vybráni záměrně z organizací, které jsou angažovány v pomoci obětem domácího násilí pouze na Pardubicku, což bylo hlavním kritériem pro výběr. Jedná se o odborníky, kteří jsou v přímém kontaktu s ohroženými osobami a velmi dobře znají praxi a spolupráci s ostatními subjekty, tudíž mohou poskytnout relevantní odpovědi na stanovené tazatelské otázky. Dle Rubin a Rubinové (in Švaříček, Šedřová, 2014) musí mít zvolení informanti bohaté zkušenosti, aby byla zvýšena důvěryhodnost daného výzkumu, proto je nezbytné provést prvotně pečlivý výběr informantů pro daný výzkum.

Výběr je tvořen čtyřmi informanty a každý z nich působí na odlišném pracovišti, díky čemuž je pohled na spolupráci mezi organizacemi širší. Informanty tvoří pouze ženy a bližší informace o informantech jsou uvedeny v tabulce č. 2 pro lepší přehlednost. Z důvodu anonymity nebude uváděno celé jméno a informanta bude označován pouze písmenem I a číslem pro odlišení odpovědí ve vyhodnocování. V tabulce je dále uvedena délka praxe a nejvyšší dosažené vzdělání informanta z vybrané organizace.

Tabulka č. 2 – Charakteristika informantů

INFORMANT	POHLAVÍ	NEJVYŠŠÍ DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ	DÉLKA PRAXE	NÁZEV ORGANIZACE
I1	žena	vysokoškolské	16 let	Intervenční centrum
I2	žena	vysokoškolské	20 let	Policie ČR
I3	žena	vysokoškolské	10 let	Bílý kruh bezpečí
I4	žena	vysokoškolské	23 let	Městská policie

Zdroj: vlastní zpracování

4.6 Organizace a průběh výzkumu

Výběr informantů byl volen záměrně, jelikož jak uvádí Gavora (2000), tak nikdy se u kvalitativního šetření nepoužívá takzvaný náhodný výběr. Záměrný výběr je užíván z důvodu, aby vybraní informanti měli potřebné znalosti a zkušenosti ze zkoumaného prostředí. Proto je důležité, aby si výzkumník dobře promyslel a zvolil okruh informantů pro svůj výzkum.

Výzkum se uskutečnil na přelomu měsíců únor/březen a trval po dobu necelých dvou týdnů. Poté, co byly připraveny tazatelské otázky, k již stanoveným dílčím cílům, a zvolení vhodní informanti, tak byli osloveni elektronickou formou, kdy byl každému z nich zaslán e-mail s žádostí o poskytnutí rozhovoru. V e-mailu byly uvedeny základní informace o výzkumníkovi, a především o hlavním cíli bakalářské práce. Dále bylo uvedeno, že vzhledem k období, kdy je výzkum realizován a špatné epidemiologické situaci z důvodu šíření viru SARS-CoV2, tak je možnost realizovat rozhovor buď v online prostředí Skype, nebo přes mobilní telefon, nikoli pouze osobně. Na žádost o poskytnutí rozhovoru reagovaly čtyři z pěti oslovených osob. Vzhledem ke složité situaci se nepodařilo do výzkumu zařadit pracovníky z Orgánu sociálně-právní ochrany dětí vzhledem k jejich současné vytíženosti, tudíž jsou do výzkumné části zahrnuti čtyři informanti z odlišných pracovišť. Dva ze čtyř informantů preferovali osobní setkání a zbylí dva preferovali virtuální setkání. Na rozdílné prostředí se rozhovor konal vždy stejným způsobem.

Na začátku rozhovoru výzkumník znovu zopakoval účel setkání a cíl bakalářské práce. Posléze byla naplněna etická část, kdy bylo všem informantům sděleno, zda s jejich souhlasem může být rozhovor nahráván na diktafon v mobilním telefonu. Všichni informanti svolili a umožnili rozhovor nahrávat. Bylo vysvětleno, z jakého důvodu je o to žádáno a proběhlo ujištění, že s nahrávkou bude pracovat pouze výzkumník a po přepsání bude nahrávka smazána a nebude poskytována třetí straně. Sděleno bylo také, že rozhovor je anonymní a nikde nebude uváděno jejich jméno. Posledním bodem před začátkem rozhovoru bylo uvedeno, že informant nemusí odpovídat na otázky, které mu budou nepříjemné, a může rozhovor kdykoliv v jeho průběhu ukončit.

Po dokončení všech tazatelských otázek bylo informantovi poděkováno za jeho čas a jeho názory, které byly cenným přínosem do praktické části. Ovšem v každém případě rozhovor pokračoval nadále, již v neformální formě, a informanti sdělili další velmi zajímavé a užitečné věci. „*Právě na konci rozhovoru nebo při loučení můžeme ještě získat důležité informace.*“ (Hendl, 2016, s.171). Tento výrok byl potvrzen, jelikož nezůstalo pouze u předem připravených otázek, ale rozhovor pokračoval nadále a bylo velmi přínosné a zajímavé se dozvědět mnohem více informací.

4.7 Zpracování dat

Rozhovory byly po jejich dokončení přepsány do písemné podoby díky nahrávání v průběhu, ke kterému byl dán ústní souhlas všech informantů, tudíž byla provedena transkripce. Přepsání rozhovorů slouží pro lepší kódování a přehlednost jednotlivých výpovědí. Byla využita metoda otevřeného kódování (Hendl,2016). Bylo využíváno odlišného barvení textu, kdy byly zvýrazněny jednotlivé části z výpovědi, které byly považovány za stěžejní. Jednotlivými barvami byly odlišeny dílčí cíle, ke kterým se vztahovaly odpovědi. Po vyhodnocení jednotlivých výpovědí následovala samotná komparace názorů, které byly informanty poskytnuty.

4.8 Rizika výzkumu

Žádná zásadní rizika, která by mohla negativně ovlivnit výzkum, nebyla shledána. Jako možnou překážku lze uvést, že výzkum byl prováděn v jiném kraji od

místa bydliště výzkumníka. Jelikož byl výzkum realizován v době nouzového stavu, kdy bylo vládou České republiky vyhlášeno omezení přejezdu mezi okresy, bylo značně obtížnější se s informanty kontaktovat a rozhovor realizovat. K dalšímu možnému riziku lze zařadit nepříliš velkou zkušenost tazatelky s vedením polostrukturovaného rozhovoru. Tomu ovšem bylo značně předejito nastudováním odborné literatury o správné přípravě k vedení rozhovoru před jeho zahájením. Rizikem mohlo být nenavození příliš optimální atmosféry, která by informanty odradila ke spolupráci a poskytnutí odpovědí na otázky (Pelikán, 1998).

5 Analýza a interpretace dosažených výsledků výzkumu

Tato kapitola se bude zabývat interpretací a komparací dat jednotlivých informantů, jak odpověděli na stanovené tazatelské otázky (TO). Pomocí vyhodnocení tazatelských otázek bude odpovězeno na konkrétní stanovené dílčí výzkumné cíle a posléze na hlavní cíl bakalářské práce. Bude rozebrána zvláště každá tazatelská otázka a klíčová zjištění budou kategorizována pro výslednou odpověď na dílčí výzkumný cíl. Klíčové zjištění bude zvýrazněno tučně. Pro vyšší autenticitu a obohacení práce budou ve vyhodnocování použity části doslovného přepisu informanta, které budou jasně odlišeny kurzívou. Jeden celý rozhovor s informantem I3 bude vložen do bakalářské práce na konci v příloze A.

5.1 Dílčí výzkumný cíl hodnotící přínos, kvalitu vzájemné kooperace a pokrytí služeb pro oběti domácího násilí na Pardubicku (DVC 1)

Pro zjištění odpovědi na první dílčí výzkumný cíl byly vymezeny čtyři tazatelské otázky, které budou následně samostatně interpretovány a obohaceny o přímé citace z výpovědí informantů.

TO 1: Co považujete za největší přínos mezioborové spolupráce?

Cílem první tazatelské otázky bylo zjistit, co jednotliví informanti z odlišných pracovišť považují za nejdůležitější na zmíněné spolupráci, co je hlavní výhodou a přínosem. Všichni informanti na tuto otázku odpověděli ihned bez většího přemýšlení.

Informanti za největší výhodu považují **rychlost poskytované pomoci**, jelikož jak uvedli, už **o sobě velmi dobře vědí a přesně ví, na koho se obrátit a komu zavolat**, zjednodušeně řečeno, že se neznají pouze „přes papír“, ale osobně. Další výhodou je celková **provázanost**, což I2 zdůvodnil následovně: *“Jako největší přínos vidím to, že my pracujeme převážně s tím pachatelem, takže nemáme už tolik prostoru se zabývat tou obětí. Samozřejmě poučíme ji, snažíme se pomoci v té první vlně, ale následnou péči už jako policisti nejsme schopni zajistit, protože se musíme starat o ten případ a není už v našich silách nějak té oběti dál a dlouhodobě pomáhat, takže ji posíláme dál. Takže víme, že pomáháme i dál, tím že toho poškozeného posíláme tam, kde už se mu dostane tý pomoci, kterou*

potřebuje.“. Tento výrok potvrdil také informant I3, když uvedl, že: *“... víme, kam ty klienty odkázat, protože ne na všechno jsme odborníci. Ti klienti mají širokou škálu problémů, který potřebujou řešit a například, když je tam ekonomický násilí, tak já nejsem dávkářka, tak jim pouze řeknu, že ano, máte právo na to a to, ale už jim to nedokážu vypočítat, ale mám kolegyně, kterým můžu zavolat, a ony s nimi dále pracují.*“ Z výpovědí od všech informantů bylo značné, že ve spolupráci mají navázané velmi vřelé vztahy a snaží se si v mnoha věcech vyjít vstříc a být nápomocni. Důkazem toho je, že koordinátorka IC pořádá interdisciplinární setkání, kde se scházejí odborníci, a vzájemně si interpretují příběhy, kdy kupříkladu došlo ke spolupráci. I1 uvedl jako příklad z praxe následující: *„...že jsme si to dopověděli, protože u nás třeba skončily ty příběhy, ale státní zástupce řekl, jak to potom pokračovalo. Bylo to hodně přínosný pro všechny si myslím.“*

TO 2: Existuje naopak nějaký problém, nebo nedostatek, ke kterému dochází při spolupráci?

V této otázce bylo intencí se zaměřit na druhý pól spolupráce, jelikož výhody byly informanty sděleny již v otázce předešlé. Cílem bylo zjistit, jestli se odborníci za svou praxi setkali s nějakým problémem, který by byl způsoben právě spoluprací.

Z odpovědí vyplynula pouze jedna věc, které se jeví jako problém. Ovšem nelze říct, že se jedná o věc, kvůli které by spolupráce nefungovala a došlo kvůli tomu k fatálním důsledkům. Kromě informanta I4, který uvedl, že žádný nedostatek z jejich strany neshledává, tak zbylí 3 informanti se shodli na nedostatku, kterým je takzvané **lidské hledisko**. Tím je myšleno, že každý člen, jenž je zaangažován ve spolupráci při domácím násilí, může mít na případ **jiný názor**. Jde kupříkladu o to, že člověk může pociťovat soucit k oběti a celé situaci, ovšem z trestního hlediska tomu tak není a názory jednotlivých členů se mohou lišit. Například podle zákona případ nesplňuje určité podmínky, aby byl pachatel stíhán, ale členové v pomáhajících organizacích se domnívají, že by tomu tak být mělo. Znázorněno to bude dvěma výroky. Prvním z nich uvedl I3, který řekl: *„No můžete na to mít jiný pohled než například policie. Podle Vás je ta závažnost třeba vyšší, než si to myslí například obvodní oddělení na policie.“* A druhým pohled pronesl I2, který odpověděl: *„Zádrhel je spíš v tom lidském hledisku. V těch centrech, kde jim přímo*

pomáhají, tak mám pocit, že to mají policii jakoby za zlý, že mají pocit, že pro to neděláme dostatek. Mají tam například tu oběť a domnívají se, že ta policie nekoná tak, jak by mohla. Ač když se snažíme, ale máme důkazní nouzi, že tam prostě ty důkazy nejsou, tak pro to nelze víc udělat. Nebo případy, kdy se domníváme, že to není na trestní stíhání, ale ten dotyčnej to cítí, že jakoby je obětí, tak tam se můžou ty názory lišit. My to z lidskýho hlediska chápeme, ale musíme se řídit opravdu podle zákona a potupovat tak.“. Zde je znázorněna popisovaná kolize jednotlivých členů a jejich pohledech na určité případy. Možným řešením je svolání interdisciplinárního setkání, kde se kolize řeší a je vzájemně reflektován a vyhodnocen onen problém.

TO 3: Je na Pardubicku nějaký subjekt, který by se měl podílet na vzájemné spolupráci více a být zařazen do interdisciplinárních setkání?

V této tazatelské otázce byla odpověď všech informantů stejná. **Nikdo z dotázaných se nedomnívá, že by v pomoci obětem chyběl nějaký subjekt**, který by posléze nebyl zařazen do interdisciplinárního setkání. I1 uvedl: *„Výhoda Pardubicka je, že jsou tady komunitní plánování, že se setkáváme jednou za měsíc a jsou tady různé skupiny a všechny subjekty, který chtěj bejt začleněný, tak jsou začleněný. Takže ta spolupráce je nastavena dobře. Nevím o nikom, kdo by měl pocit, že jsme ho vynechali nebo on vynechal nás.“. Ovšem I2 po rychlém zodpovězení, že je to nastaveno dobře a žádný subjekt nechybí, se **po zamýšlení dostalo k doplňující odpovědi**, že: *„Možná by nebylo špatné a od věci tam **vzít státní zástupce a soudce, aby to slyšeli. Nebo by nebylo špatné někdy pozvat soudního znalce – psychiatra, psychologa.**“* Tento návrh zmínil pouze jeden informant. Z toho lze vyvodit, že i bez přizvání jiných subjektů nebo osob, je spolupráce nastavena se všemi potřebnými subjekty a nikdo zásadní v pomoci nechybí.*

TO 4: Umíte si představit poskytování kvalitní pomoc obětem bez vzájemné provázanosti?

Když dotazovaní zmínili, co považují za největší výhodu, a naopak případné komplikace, které nese mezioborová spolupráce, tak dalším dotazem bylo, zda si

myslí, že by bylo možné poskytovat stejně kvalitní pomoc, i kdyby subjekty nebyly provázány a pracovalo se nezávazně na ostatních bez vzájemné spolupráce.

Určitou **provázanost mají subjekty stanovenou zákonem**, kterou nelze nijak obejít – jde například o kontaktování Policie ČR, spádové intervenční centrum, pokud je násilná osoba vykázána z obydlí z důvodu dopuštění se domácího násilí, jak bylo zmíněno v teoretické části. Tudíž jde především o další následnou péči, která již není stanovena zákonem. Názorně tuto situaci popsal I1, jelikož uvedl: *“Tak my máme jasně daný, co máme dělat. Policie má taky jasně daný, co má dělat, oni vědí, že nám ty informace musej předat, že máme pohotovostní telefon, na který volají i soboty a neděle, takže až sem by to nevadilo, protože to máme všichni jasně daný. Ale je to o těch nuancích, kterou má každý ten případ trochu jinej. Je to o tom, že někdy je potřeba to krizový lůžko, tak je potřeba mít tu spolupráci navázanou. Takže by to fungovalo, ale je to o těch nuancích a nebylo potřeba dolaďovat to další. A tím, že my máme celý kraj, tak my nedokážeme třeba zajistit v jiném okresu mimo Pardubic například potravinovou banku, když víme, že to může udělat někdo jinej.”*. Zde je znázorněno, že by práce pomáhajících profesionálů byla značně **zkomplikována**, pokud by zůstalo pouze u zákonné spolupráce. Tento názor sdílí také I4, který odpověděl na otázku téměř totožně: *„Tak bylo by to určitě o mnoho složitější. Dohledávat nějaký ty kontakty, takhle to je daleko jednodušší, rychlejší.”*. Zbylí dva informanti uvedli, že si pomoc bez vzájemné spolupráce **nedokážou představit vůbec a považují ji za nezbytnou** pro kvalitní a rychlejší poskytování pomoci, dalším zmíněným důvodem byla zpětná vazba o práci s klientem.

5.2 Dílčí výzkumný cíl hodnotící proškolení pracovníků (DVC 2)

Pro odpověď na druhý dílčí cíl byly určeny dvě tazatelské otázky. První otázka je zaměřená na interní vzdělávání – jestli je dostatečné a co organizace nabízí. A otázka druhá na vzájemné proškolení mezi jednotlivými pomáhajícími subjekty. Zde bude zkoumáno, jestli je dle názoru informantů důležité, aby organizace pomáhaly v proškolení a nezůstávalo pouze u vzdělávání interního.

TO 5: Existuje ve Vaší organizaci pravidelné proškolení v poskytování pomoci obětem domácího násilí?

Určité vzdělávání je **povinné ze zákona**. Podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, je podle § 111 zaměstnavatel povinen zajistit pracovníkovi (sociálnímu pracovníkovi) další vzdělávání, které musí splňovat nejméně 24 hodin za kalendářní rok. Zde potvrdili informanti, že specializaci tohoto vzdělávání si určují sami dle svého uvážení a konkrétních preferencí. I3 to ve své odpovědi zmínil následovně: „... *ze zákona musíte splnit určitéj počet hodin povinného vzdělávání, ale ty témata si vybíráte vy...*“. Mě ovšem zajímalo, zda mají zaměstnanci i další možnost vzdělávání, která již nevyplývá ze zákona. V této otázce **všichni informanti uvedli a shodli se, že v jejich organizaci mají i další formy vzdělávání, které mohou využít**. Při nástupu do organizace si nový zaměstnanec projde školením, které zahrnuje odlišné nároky podle specializace. I1, jakožto vlastní vzdělávání organizací na začátku při nástupu do zaměstnání, zmínil: „*Každěj, kdo nastoupí, musí mít krizovku...*“. Nebo I3 z odlišné organizace uvedl: „*Tak u nás to školení funguje tak, že vždycky, když přijde nověj poradce, tak si projde základním školením, který má přímo Bílý kruh – jsou to jakoby tři okruhy, a právě ten jeden je přímo domácí násilí...*“. Mimo vzdělávání ihned po nástupu informanti uvádějí, že **mají proškolení dostatek**. Jde o formu seminářů, konzultací a různých školeních. Nikdo z dotazovaných se nedomnívá, že by se mělo proškolovat více a že proškolení v organizaci není dostačující. Samozřejmostí bylo také sebevzdělávání ve svém volném čase – čtení odborné literatury, chození na přednášky a podobně.

TO 6: Myslíte si, že je důležité, aby si organizace vzájemně pomáhaly v proškolení dalších členů, kteří se podílejí na pomoci?

Taktéž odpovědí na tuto otázku se všichni informanti **shodli a uvedli, že dle jejich názoru je důležité, aby si organizace mezi sebou předávaly zkušenosti a vzdělávaly se vzájemně**. I2 uvedl rovněž důvod, proč by tomu tak mělo být: „*Jak jsme se bavily například o tom jiným pohledu – jiný pohled je v rámci sociálního/lidského hlediska a trestního řízení.*“ Informanti uvedli, že **je také důležité školit a informovat veřejnost, nejen pomáhající subjekty**. Především z důvodu, aby se povědomí o domácím násilí, jeho znacích a formách pomoci

dozvědělo široké spektrum osob a umělo na něj včas zareagovat. Mnohé organizace pořádají besedy právě pro veřejnost na různá témata v problematice domácího násilí. Uvedl to také I3, který řekl, že: *„Tak třeba to intervenční centrum to tak má, to školí tu policii. Pokud jde o nás, tak my taky nabízíme vzdělávání. Ne přímo pro policii, ale pro školy, různé senior domy nebo v knihovnách besedy pro odbornou veřejnost. Máme dveře otevřené, nebráníme se tomu a vítáme jakoukoliv zprávu a dotaz. Kolegyně nedávno dělala přednášku pro osoby se sluchovým postižením o domácím násilí, to bylo pro organizaci, která si o to právě sama řekla. Jinak jestli tedy ještě můžu, tak kdybyste mluvila s naší centrálou v Praze, tak tam je policejní psychologka, paní Čírtková, a ta teda i tu policii školí.“*. Závěrem této otázky je, že vzájemné proškolení je dle informantů důležité – také z důvodu jiného pohledu na věc a předávání zkušeností, ale také se domnívají, že je důležité školit veřejnost, aby se domácí násilí dostalo do povědomí a lidé ho uměli včas rozpoznat a zareagovat na něj.

5.3 Dílčí výzkumný cíl hodnotící komunikaci mezi organizacemi (DVC 3)

Tento dílčí výzkumný cíl si klade za úkol ověřit informovanost mezi subjekty pomocí čtyřech tazatelských otázek. Zaměřit se nejen na zákonnou informovanost, ale také na informovanost, která není již zákonem stanovena. Je informantům dán prostor pro navrnutí případných změn pro zlepšení, pokud se budou domnívat, že by bylo nutné tak učinit.

TO 7: Jakým způsobem si předáváte s ostatními subjekty informace o klientovi?

Informanti popsali, jak probíhá informovanost ze zákona, tak další informovanost, která je potřebná se souhlasem klienta. Uvedl tak ve své odpovědi I1, který sdělil: *„Policie to má povinný, takže ta ty informace podává ze zákona – posílají úřední záznam o vykázání, kde to tam je popsáno, takže ty informace máme. Stejně tak je dostává OSPOD. A co je potřeba dál, to je jenom se souhlasem klientů a může to mít formu telefonickou nebo písemnou.“* I4, jakožto represivní orgán, uvedl: *„No tak my v podstatě to v rámci pracovní činnosti to zavádíme do toho našeho vnitřního systému, když je nějaká událost, a to pak se může předat právě jak PČR, tak tomu IC. Nebo nějaké jiné pomáhající profesi. To je událost,*

která se předává celá. “. Základní informace, které jsou potřebné k další návazné práci s klientem, tak jsou všechny předány, jelikož to vymezuje zákon a každý subjekt se jím musí řídit. Tyto informace se předávají písemně, jako celý záznam, ale také se doplňují telefonicky. A jak bylo již zmíněno, pokud jde o věc, kterou subjekty mohou sdělit pouze po svolení klienta, musí s tím být nejdříve seznámen sám klient. Pokud nesvolí, organizace další informace navíc nemohou poskytnout. Není tedy možné, aby se zásadní informace nedostaly do organizací, které jsou do pomoci obětem domácího násilí zainteresovány.

TO 8: Jsou informace vždy komplexní?

Tato otázka je velmi úzce spojena s otázkou předchozí. Základní informace jsou poskytnuty automaticky. I4 to popsal následovně: *„...máme ze zákona stanovený postup, protože jsme přijeli na místo, tak je tam můžeme všechny ztotožnit a celou věc zapsat, co jsme tam viděli, co v tom spatřujeme, komu jsme to předali. Všechno tohle my k tomu můžeme dát. Ne tedy nějakým fyzickým osobám, jenom vyloženě těm lidem, který k tomu můžou mít přístup, abychom neporušovali GDPR a podobně. “. **Komplexní informace sdělovány na začátku tedy nejsou,** jde opravdu o základní údaje a zbytek musí mít souhlas daného klienta, o kterém jsou informace sdělovány. **Po souhlasu informace komplexní být ovšem mohou,** nejedná se o automatické sdělení. I2 uvedl, co například předáváno není: *„...já nemůžu poskytovat třeba informace z toho trestního řízení. Třeba výsledky. Jedině po písemném vyžádání, ale ne, že bych do telefonu řekla, co všechno nám řekl. My si řekneme všeobecný informace. “**

TO 9: Objevují se nějaké nedostatky ohledně předávání informací, ke kterým byste navrhoval případnou změnu? Nebo jste s předáváním informací spokojen a není potřeba žádných změn?

Všichni informanti na tuto otázku odpověděli stejně. Co se týče předávání se zákona a se souhlasem klienta, tak v tom **žádné nedostatky neshledávají a jsou s předáváním spokojeni.** Žádné osobní návrhy na zlepšení tudíž nemají, jelikož je vše nastaveno dostatečně dle dotázaných. Vypovídá o tom kupříkladu odpověď I2, který uvedl: *„Je to tady nastaveno velmi dobře, takže bych nic neměnila. “. Zde byla odpověď všech informantů jednoznačná, že nebyl již důvod pokládat další dotazy.*

Jako jediný problém uvedl I3 svůj subjektivní názor, kdy se jedná o informace interní v jejich organizaci. „*No, když jde o výměnu informací se souhlasem klienta, tak je to nastavené, jak by to nastavené být mělo. Ale já narážím na takový nedostatek v tom, že když police chce poskytnou informace o klientovi v rámci šetření a potřebují zprávu. Tak já tu zprávu nemůžu napsat, tak se musí oficiálně sepsat žádost a poslat do Prahy a ta centrála Bílého kruhu tu zprávu napíše. Přitom oni toho klienta nikdy neviděli, ale já jsem s ním byla a mohla bych to napsat, ale nemůžu.*“. Po mém dotázání, zda si I3 myslí, že by se jednalo o značné zrychlení ve vyřízení záležitostech klienta, kdyby to mohl napsat přímo on a neodesílalo se to na hlavní centrálu, odpověděl, že určitě ano a napomohlo by to k rychlejšímu vyřízení. Sám uvedl, že tato cesta nabírá zdržení jednoho týdne.

5.4 Shrnutí praktické části

Pomocí operacionalizace výzkumných cílů na konkrétní tazatelské otázky, které byly položeny vybraným informantům, bylo možné dospět k závěru. Výzkumného šetření se zúčastnili čtyři z pěti oslovených informantů. Každý z informantů zastupoval odlišnou organizaci – intervenční centrum, městskou policii, Policii České republiky a Bílý kruh bezpečí. Všichni dotazovaní měli vysokoškolské vzdělání a odlišnou délku praxe, která se pohybovala v rozmezí od deseti do třidvaceti let.

Prvním dílčím výzkumným cílem (DVC 1) bylo zjistit míru kvality a největší přínos vzájemné kooperace mezi organizacemi a zhodnocení pokrytí služeb pro oběti domácího násilí na Pardubicku. Dle dotázaných informantů je po vyhodnocení jednotlivých tazatelských otázek největším přínosem spolupráce právě rychlost poskytované pomoci, jelikož vědí, koho dalšího mají kontaktovat k případnému zaangażování pro následnou pomoc oběti. Jde o provázanost celého systému, který se na pomoci obětem domácího násilí podílí. Ovšem ve vyšším počtu osob dochází i k problému, kdy může mít každý člen odlišný názor nebo pohled na věc. Jak bylo zjištěno, jde především o hledisko právní a lidské, kdy se osoba domnívá, že by případ týrání měl být kupříkladu posuzován jako trestný čin, ovšem z právního hlediska nebyla naplněna potřebná kritéria. I přesto se dotazovaní domnívají, že by kvalitní pomoc bez vzájemné spolupráce nemohla být poskytována v takové míře a nestačila by pouze spolupráce, která je nastavená mezi

určitými subjekty zákonem. Bylo zjištěno, že na Pardubicku je kvalita spolupráce na vysoké úrovni a nebyly shledány žádné zásadní problémy, které by nebyly ke prospěchu pomoci obětem. Konkrétně Pardubicko, na které byla zaměřena bakalářská práce, nabízí velké množství organizací, které potřebnou pomoc obětem domácího násilí nabízí a pokrytí služeb je tudíž dostatečné.

Shrnutí druhého dílčího výzkumného cíle (DVC 2), zabývající se hodnocením proškolení v oblasti domácího násilí a jeho nabídkou na vzdělávání v jednotlivých organizacích, byl informanty hodnocen velmi podobně. Všichni informanti uvedli, že v jejich organizaci mají dostatečné množství vzdělávání, díky kterému si mohou prohlubovat své znalosti. Nejedná se pouze o povinné vzdělávání pro sociální pracovníky ze zákona, které činí ročně 24 hodin, ale také o semináře nebo školení. Vždy při nástupu do dané organizace si musí nový pracovník projít základním školením, které si nastavuje sama organizace. Žádný z informantů nevedl, že by ve své organizaci neměl další možnosti, jak nabírat nové znalosti a musel být odkázán pouze na samostudium. Informanti se dále shodli, že je důležité, aby si organizace pomáhaly navzájem a předávaly si své zkušenosti. Napomáhá to jednak k rozšíření znalostí, ale také k pohledu na věc z jiného úhlu. Závěrem tohoto výzkumného cíle je, že pracovníci mohou díky dostatečnému množství proškolení poskytovat kvalitní pomoc obětem a není třeba navrhnout žádné změny pro navýšení.

Třetí výzkumný cíl (DVC 3), který se zabýval hodnocením pracovníků na vzájemnou komunikaci a informovanost mezi jednotlivými subjekty, byl také naplněn. Z odpovědí informantů bylo zjištěno, že si mezi sebou organizace o klientovi předávají informace nejen ze zákona, mezi což patří například úřední záznam o vykazání, ale doplňují si další informace buď písemně, nebo telefonicky. Vždy tyto informace jsou již se souhlasem daného klienta. Zákon pracovníkům umožňuje si mezi sebou předat zásadní informace potřebné k další pomoci, tudíž si nemusí každou informaci jednotlivě vyžadovat se souhlasem klienta. Informovanost mezi organizacemi je velmi důležitá, aby se například klientovi neposkytovala stejná pomoc, která mu byla poskytnuta již jinde a mohlo se dále navázat. Dotázaní pracovníci by na způsobu předávání informací nic neměnili, jelikož je to dle jejich názoru nastaveno velmi kvalitně a adekvátně potřebám.

Po vyhodnocení dílčích výzkumných cílů je nyní možné odpovědět na hlavní cíl (HC) praktické části, kterým je zjistit, jak hodnotí profesionálové vzájemnou spolupráci s dalšími organizacemi a její kvalitu při řešení problematiky domácího násilí na Pardubicku. Spolupráci na Pardubicku všichni dotázaní informanti hodnotí jako velmi kvalitní, jelikož v každé organizaci je několik možností vzdělávání, které mohou zaměstnanci využívat a díky tomu si upevňovat své znalosti a dovednosti, které vedou k lepší práci a pomoci klientovi, který se nachází ve velmi složité situaci a po odhodlání sdělit své trápení plně důvěřuje právě zaměstnancům. Díky tomu je nabízena profesionální pomoc klientům. Spolupráce je konkrétně na Pardubicku nastavena velmi dobře a nebylo zjištěno žádných výtek k její změně v některé oblasti. Díky kvalitní spolupráci je pomoc nastavena efektivně, a především přínosně pro klienta. Vzhledem k Pardubicku, jakožto menšímu městu, se pomáhající profesionálové lépe znají také osobně, což je přínosem ke kvalitnější spolupráci, jelikož mají mezi sebou navzájem nastavené velmi vřelé vztahy a ví přesně, na koho se konkrétně s jakým problémem či dotazem mohou obrátit. V tom všichni informanti spatřují značnou výhodu.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaké zaujímají názory a postoje pomáhající profesionálové na vzájemnou spolupráci s dalšími organizacemi, jak hodnotí její kvalitu, způsob vzájemné informovanosti a průběžné vzdělávání při řešení problematiky domácího násilí na Pardubicku. V teoretické rovině byly nejprve vymezeny základní pojmy v problematice domácího násilí. Dále byly blíže představeny jednotlivé skupiny osob, které se mohou stát terčem násilí a poté byly vymezeny jednotlivé subjekty, které odehrávají v problematice domácího násilí zásadní roli v podobě odborné pomoci ohroženým osobám. Z představených subjektů byly osloveny osoby pro praktickou část a samotný výzkum. Posledním bodem teoretické části byla popsána interdisciplinární spolupráce a participační organizace při vzniku interdisciplinárního týmu. Teoretickým ukotvením základních pojmů byl získán základ pro část praktickou.

Praktická část práce obsahovala kvalitativní výzkumnou strategii formou polostrukturovaných rozhovorů, která se osvědčila jako účinná pro zvolený výzkum a mohl být naplněn cíl práce. Pro potřebu výzkumných cílů, které byly stanoveny na začátku, se tato strategie prokázala jako nejvhodnější pro zodpovězení hlavního cíle celé práce. Dosažené výsledky z výzkumu můžeme interpretovat následovně. Největší přínos mezioborové spolupráce dle informantů je, že přesně ví, na koho se mohou obrátit a koho v jaké situaci kontaktovat. Díky interdisciplinárním setkáním se znají také osobně, což považují za značné plus při následné spolupráci. Další výhodou je rychlost poskytované pomoci ohrožené osobě a celková provázanost systému, díky čemuž je pomoc poskytována komplexně. Z tohoto důvodu si informanti převážně nedovedou představit, aby byla poskytována stejně kvalitní pomoc bez vzájemné provázanosti. Jako jediným nedostatkem bylo zjištěno, že jednotlivé subjekty mohou mít na případ odlišný pohled a může se do střetu dostat takzvané lidské hledisko a hledisko právní, jak bylo vysvětleno v předešlé kapitole. Informanti považují za velmi důležité, aby si organizace navzájem pomáhaly v proškolení a nebylo tak proškolení pouze interní, kterého je v každé organizaci dostatek, ale také mezioborové a tím mohlo být značně předejito právě zmíněnému problému v odlišnosti názorů. V oblasti vzájemné informovanosti nebyl zjištěn žádný problém, jelikož informovanost nastavená ze zákona je dle informantů adekvátní a další potřebné údaje o klientovi si organizace mohou obstarat se souhlasem daného klienta. Tudíž informace, které nejsou zásadní, tak se k jiným osobám nedostanou.

Z odpovědí na jednotlivé dílčí výzkumné cíle pro naplnění cíle hlavního, tak nebyly v nastavené spolupráci mezi organizacemi pomáhajícími obětem domácího násilí na Pardubicku zjištěny žádné zásadní problémy, které by ovlivňovaly kvalitu práce a omezovaly tím způsob pomoci. Z výpovědí informantů bylo zjištěno, že naopak je spolupráce v daném městě nastavena velmi kvalitně a na vysoké úrovni. Informanti se shodli, že by bez provázanosti nemohla být poskytována kvalitní pomoc klientům v takto tíživé situaci, a proto je kooperace hodnocena jako velmi důležitá. Práce ovšem mohla být zajímavější a bohatší o názory odborníků z Orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jelikož se nepodařilo sehnat informanty z důvodu složité situace a vyšší náročnosti ve špatné epidemiologické situaci, tudíž je ve výzkumu absence zástupce z tohoto subjektu, který v problematice domácího násilí odehrává zásadní roli a mohl tak přispět svými názory na spolupráci.

Na základě výše uvedených zjištění z výzkumného šetření, zabývajícím se nastavenou kvalitou spolupráce s dalšími subjekty, které jsou zaangażovány v pomoci obětem domácího násilí, můžeme pro praxi stanovit následující doporučení. Způsob spolupráce by se dal zobecnit jako doporučení pro ostatní týmy, které vzájemně spolupracují na jiné problematice a s jinými cílovými skupinami, jelikož takto nastavená kvalita nemusí být všude. Tento model spolupráce by mohl být pojat jako inspirativní i v jiných oblastech sociální práce. Konkrétněji se jedná o dobře nastavenou komunikaci mezi jednotlivými participanty, dobře nastavenou provázanost, ale také možnost interdisciplinárních setkání v pravidelném časovém úseku zaangażovaných subjektů. Vzhledem k důležitosti a zajímavosti tématu by bylo velmi zajímavé zkoumat dané téma více do hloubky v dalších odborných pracích. Mohlo by se jednat konkrétněji o rozsáhlejší výzkum ohledně spolupráce subjektů v problematice domácího násilí také v ostatních městech v České republice a učinit tak posléze komparaci, kde by se mohly prokázat kupříkladu nějaké rozdíly a mezery v nastavené kooperaci.

Zdroje

Knižní literatura

1. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. *Domáci násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, c2009, 92 s. ISBN 978-80-254-5422-0.
2. Bílý kruh bezpečí, s.o. SARA DN – pomůcka pro policisty. Praha: autor neznámý, 2006
3. ČECH, Ondřej. *Domáci násilí: z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia, 2011, 137 s. ISBN 978-80-904854-0-2.
4. ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007, 191 s. ISBN 978-80-247-2014-2
5. ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Radka MACHÁČKOVÁ a Markéta VITOUŠOVÁ. *Domáci násilí: přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích: studie*. [Praha]: Bílý kruh bezpečí, 2002, 143 s. ISBN 80-86284-19-0.
6. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: A. Čeněk, 2004, 431 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 80-86473-86-4
7. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domáci násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008, 150 s. Psyché. ISBN 978-80-247-2207-8.
8. DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000, 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
9. *Domáci násilí – násilí na mužích a seniorech*. Praha: Triton, 2006, 108 s. ISBN 80-7254-914-6

10. DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZLÁMAL. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti: pracovní manuál*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra, 2005, 51 s
11. DUŠKOVÁ, Zora. *Obraz problematiky týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte v letech 1992-2003*. Praha: Dětské krizové centrum, 2004, 103 s. ISBN 80-239-5562-4.
12. GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
13. HANUŠOVÁ, Jaroslava a Kateřina HELLEBRANDOVÁ. *Interdisciplinární spolupráce*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, 24 s. ISBN 80-86991-79-2.
14. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016, 437 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
15. KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4.
16. MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006, 332 s. Psyché. ISBN 80-247-1362-4.
17. PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 1998, 270 s. ISBN 80-7184-569-8.
18. STRÍLKOVÁ, Patricie a Marek FRYŠTÁK. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava: Key Publishing, 2009, 91 s. Právo. ISBN 978-80-7418-020-0.

19. SZCZEPANÍKOVÁ, Alice, Hana LANGHANSOVÁ a Martina ŽÁKOVÁ. *Jak jednat v případech domácího násilí?: praktická doporučení pro příslušníky, příslušnice Policie ČR*. Brno: Liga lidských práv, 2004, 24 s. Kampaň proti domácímu násilí na ženách.
20. ŠEDIVÁ, Marie a Petra VITOUŠOVÁ. *Interdisciplinární přístup k řešení případů domácího násilí na komunitní úrovni: model Bílého kruhu bezpečí ověřený pilotním projektem v Ostravě v letech 2003-2004: pilotní projekt v Ostravě je součástí programu Aliance proti domácímu násilí*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2005, 47 s. ISBN 80-239-5441-5.
21. ŠEDIVÁ, Marie. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. V Praze: Bílý kruh bezpečí, 2007, 54 s. ISBN 978-80-239-9449-0.
22. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.
23. ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.
24. VARGOVÁ, Branislava, Dana POKORNÁ a Marie TOUFAROVÁ. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-86131-76-4.
25. VARGOVÁ, Branislava; VAVROŇOVÁ, Marie. 2006. *Od dobrého úmyslu k dobré spolupráci: Manuál pro efektivní interdisciplinární spolupráci v případech domácího násilí*. Praha: ROSA, 2006. 88 s. ISBN neuvedeno)
26. VODÁČKOVÁ, Daniela. *Krizová intervence: [krize v životě člověka formy krizové pomoci a služeb]*. Praha: Portál, 2002, 543 s. ISBN 80-7178-696-9.

27. VOŇKOVÁ, Jiřina a Markéta HUŇKOVÁ. *Domáci násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: ProFem, 2004, 194 s. ISBN 80-239-2106-1.
28. VOŇKOVÁ, Jiřina. *Metodický rámec práce intervenčních center a podpora jejich vzniku*. V Praze: Bílý kruh bezpečí, 2007, 87 s. ISBN 978-80-239-9448-3.
29. VOŇKOVÁ, Jiřina. *Vaše právo!: první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: proFem, 2012, 94 s. ISBN 978-80-904564-0-2.

Elektronické dokumenty

30. Intervenční centra. Průvodce [online]. Copyright © [cit. 31.01.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/intervencni-centra>
31. Metodické doporučení k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí, MPSV, 2010. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/metodika_3.pdf/a539b71d-91ae-9ff1-ed5b-62211af03747
32. POSLÁNÍ A ČINNOST. Bílý kruh bezpečí, z.s. [online]. Praha: Networm Studio, c2009 [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/?fbclid=IwAR2TT6LE7VIAB-9orGm7ZtyAEYgXnMYwertRpZWv0y8JtUtnIWSDuMWYnBM>

Legislativa

33. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách [19.01.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108?citace=1&text=135%2F2006>
34. Zákon č. 135/2006 Sb., zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím [19.01.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-135>

35. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky [22.01.2021]. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>
36. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí [19.01.2021]. Dostupné z:
<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>
37. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád [22.01.2021]. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Transformace dílčích výzkumných otázek do tazatelských otázek

Tabulka č. 2 – Charakteristika informantů

Seznam zkratek

BKB – Bílý kruh bezpečí

IC – Intervenční centrum

IDS – Interdisciplinární spolupráce

IDT – Interdisciplinární tým

OSPOD – Orgány sociálně-právní ochrany dětí

Seznam příloh

Příloha A – Přepis rozhovoru s informantem I3

Příloha A: Přepis rozhovoru

Přepis rozhovoru s informantem I3

Rozhovor ze dne 8.3. 2021

Tazatel (T): Já bych se hned na začátek chtěla zeptat, co považujete za největší přínos právě mezioborové spolupráce?

Informant 3 (I3): No tak určitě, že víme, kam ty klienty odkázat, protože ne na všechno jsme odborníci. Ti klienti mají širokou škálu problémů, který potřebují řešit a například, když je tam ekonomický násilí, tak já nejsem dávkářka, tak jim pouze řeknu, že ano, máte právo na to a to, ale už jim to nedokážu vypočítat, ale mám kolegyně, kterým můžu zavolat a ony s nimi dále pracují. Další příklad z praxe, volá mi klientka, když jsem někde mimo, že je na policii a chtěla by doprovod, tak třeba volám do intervenčního centra, oni se nakontaktují a třeba tam kolegyně dojede. Nebo uvedu další příklad. Klientka mi popisuje, jak dopadla výpověď na policii a zjistím, že policie nezasáhla, protože jsem zjistila, že jim neřekla všechno, tak samozřejmě se svolením klientky zhavím telefon a volám kolegovi z policie a domlouváme se na doplnění výpovědi, aby byla kompletní.

T: Myslíte se, že to bylo ze strachu, nebo například z důvodu, že k Vám cítila větší důvěru?

I3: Tam jde především o nervozitu, je to pro ni novinka, a navíc to bylo chvilinku po tom, co se to stalo, takže byla opravdu ve stresu, že byla zmlácená. Kdyby tam šla třeba den na to, tak by to bylo jinak.

T: A existuje naopak nějaký problém, nebo nedostatek, ke kterému dochází při spolupráci, dejme tomu při předávání komplexnosti informací, nebo jakýkoli jiný problém?

I3: No můžete na to mít jiný pohled než například policie nebo OSPOD. Podle Vás je ta závažnost třeba vyšší, než si to myslí například obvodní oddělení na policii.

T: A jak se to pak řeší, když na to má každý jiný názor?

I3: My jako Bílý kruh v tom nemáme úplně slovo, to hlavně intervenční centrum, tak tam existují interdisciplinární setkání, kde se řeší tyhle věci a dochází tam k domluvě a vzájemnému reflektování a vyhodnocení problému.

T: Moji další otázkou je, jestli je na Pardubicku nějaký subjekt, který by se měl podílet na vzájemné spolupráci více a být zařazen do interdisciplinárních setkání?

I3: Já, co vím z praxe z intervenčka, tak jsme tam byli vždy ti, co se v tom angažovali a když se tam dostal někdo, kdo byl nad rámec řešení toho případu, tak byl vždycky přizván.

T: Takže tam jsou vždy ti, kteří se v tom angažují?

I3: Ano. Otázka je pak, jestli dorazí, to už je druhá věc. Ne vždy se to dá naplánovat tak, abychom tam byli všichni.

T: A umíte si představit poskytování kvalitní pomoc obětem bez vzájemné provázanosti?

I3: Ne, neumím si to představit. Opravdu ne. Kolikrát je ta dotyčná v takový krizi, že potřebuje pomoc ještě těch jiných subjektů.

T: Takže spolupráci považujete za naprosto nezbytnou?

I3: Určitě je hrozně důležitá.

T: Dobře, děkuju. A teď otázka ke vzdělávání. Existuje ve Vaší organizaci pravidelné proškolení v poskytování pomoci obětem domácího násilí?

I3: Tak u nás to školení funguje tak, že vždycky, když přijde nověj poradce, tak si projde základním školením, který má přímo Bílý kruh – jsou to jakoby tři okruhy, a právě ten jeden je přímo na domácí násilí. Ze zákona každý rok musíte splnit určitej počet hodin povinného vzdělávání, ale ty témata si vybíráte vy. Jinak máte možnost si znalosti prohlubovat v rámci různých konferencí.

T: A když konkrétně další nejsou, uvítala byste něco přímo ve Vaší organizaci? Nebo je to takhle dostačující?

I3: No my, co porada, tak tam většinou máme něco jako vzdělávání na nějaký téma, třeba policejní ochrana, téma vykazání, takže si myslím, že my jsme proškoleni dost. A když je něco, co potřebujeme vědět, tak to sepíšeme a prezidentka zajistí přednášky na to daný téma pro všechny, takovou osvětu.

T: Myslíte si, že je důležité, aby si organizace vzájemně pomáhaly v proškolení dalších členů, kteří se podílejí na pomoci a nebylo proškolení pouze interní, ale i mezioborové?

I3: Tak třeba to intervenční centrum to tak má, to školí tu policii. Pokud jde o nás, tak my taky nabízíme školení. Ne přímo pro policii, ale pro školy, různý senior domy

nebo v knihovnách besedy pro odbornou veřejnost. Máme dveře otevřené, nebráníme se tomu a vítáme jakoukoliv zprávu a dotaz. Kolegyně nedávno dělala přednášku pro osoby se sluchovým postižením o domácím násilí, to bylo pro organizaci, která si o to právě sama řekla. Jinak jestli tedy ještě můžu, tak kdybyste mluvila s naší centrálou v Praze, tak tam je policejní psycholožka, paní Čírtková, a ta teda i tu policii školí.

T: Dobře, děkuju. Ted' bych se chtěla zeptat k informovanosti. Jakým způsobem si předáváte s ostatními subjekty informace o klientovi, jestli například telefonicky?

I3: Tak i telefonicky to může bejt, ale samozřejmě je to vždycky se souhlasem toho klienta. Nebo písemně – formou emailu, dopisy už moc ne anebo děláme doprovody, jdeme klidně i s tím klientem na jeho žádost, kam potřebuje.

T: Takže ty informace jsou vždycky komplexní?

I3: Podle toho, co potřebuje. Vždycky se svolením, já jakoby nemůžu zvednout telefon a poskytovat informace bez jeho vědomí, jsme vázaný smlouvou ústní o mlčenlivosti. Klient tady může vystupovat samozřejmě i anonymně.

T: Takže když se v násilí vyskytuje dítě, tak vy musíte přeci kontaktovat OSPOD, tak to není se souhlasem, že ne?

I3: Zde se jedná už o oznamovací povinnost. My na to klienta i upozorníme, když nám něco vypráví, že tuhle povinnost máme, když se jedná o to, že třeba něco spáchal a tak.

T: Objevují se nějaké nedostatky ohledně předávání informací?

I3: Já si myslím, že to je dobrá věc. A je to potřeba, aby se nedoublovala ta služba a neposkytovali jsme klientovi to samý, co ji už bylo poskytnuto.

T: Takže s tím předáváním jste spokojená a nenavrhovala byste nějaké změny?

I3: No, když jde o výměnu informací se souhlasem klienta, tak je to nastavené, jak by to nastavené být mělo. Ale já narážím na takový nedostatek v tom, že když police nebo soud chce poskytnou informace o klientovi v rámci šetření a potřebujou zprávu. Tak já tu zprávu nemůžu napsat, tak se musí oficiálně sepsat žádost a poslat do Prahy a ta centrála Bílého kruhu tu zprávu napíše. Přitom oni toho klienta nikdy neviděli, ale já jsem s ním byla a mohla bych to napsat, ale nemůžu.

T: Myslíte si, že kdyby to tedy takhle šlo, je to značné zrychlení?

I3: Myslím si, že určitě jo. Takhle ten klient musí čekat. Praha to za jeden den neodešle. Je to v rámci třeba týdne, to je hodně. V tomhle vidím pro mě nedostatek.

T: To byla ode mě už poslední otázka, takže já Vám moc děkuju za rozhovor, poskytnuté informace a Váš čas.